

Luonnosta Sinulle II -hanke

Loppuraportti

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Riitta Ylilehto ja Heidi Juntunen

Sisältö

Sisältö	2
1. Hankkeen toteuttajan nimi.....	3
2. Hankkeen nimi ja hanketunnus	3
3. Yhteenveto hankkeesta	3
4. Raportti toiminnasta ajalta 1.8.2009—31.10.2012	4
4.1 Hankkeen tavoitteet	4
4.2. Hankkeen toteutus	4
4.2.1 Toimenpiteet	5
4.2.2 Aikataulu	14
4.2.3 Resurssit	14
4.2.4 Toteutuksen organisaatio	14
4.2.5 Kustannukset ja rahoitus	15
4.2.6 Raportointi ja seuranta.....	15
4.2.7 Toteutusoletukset ja riskit	15
4.3. Yhteistyökumppanit	16
4.4. Hankkeen tulokset ja vaikutukset.....	16
4.4.1 Sienituntemuksen lisääminen, kaupallisten mahdollisuuksien tiedotus ja toimijoiden verkottaminen	16
4.4.2 Luonnontuotteiden tehostettu hyödyntäminen ja tuotteistaminen matkailussa	17
4.4.3 Ammattikeittiöyhteistyön kehittäminen	19
5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi.....	19
6. Allekirjoitukset ja päiväys	22
7. Liitteet.....	23

1. Hankkeen toteuttajan nimi

Arktiset Aromit ry.

Osoite: Kauppakatu 20, 89600 SUOMUSSALMI

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

Luonnosta Sinulle II -hanke

Hankkeen numero: 5451

Hankkeen Dnro: 1047/3560-2008

Toimenpide: koulutus ja tiedotus, toimenpide 331

3. Yhteenveto hankkeesta

Hankkeen tavoitteina on ollut sienituntemuksen lisääminen, edistää luonnontuotteiden kytkemistä osaksi matkailua ja kehittää yhteistyötä ruokapalveluja ja luonnontuotteita tarjoavien yritysten välillä. Hanke on toteuttanut toimia, joilla on edistetty luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä innovaatioiden syntymistä matkailun ja luonnontuotteiden yhdistämiseksi.

Toiminnoissa on keskitytty tiedonvälitykseen eri kanavia hyödyntäen, yrittäjien tietotaidon lisäämiseen opintoretkiä ja kursseja järjestäen. Lisäksi on kehitetty innovaatioita mm. kilpailuin, sekä edistetty verkostoitumista sekä uusien tuotteiden syntymistä.

Hankkeen kohderyhminä ja hyödynsaajina ovat olleet alueella toimivat luonnontuotealan yrittäjät sekä matkailualan yrittäjät. Kohdealueina hankkeessa ovat olleet Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa, Lappi ja Pohjois-Karjala.

Hankkeen kokonaisrahoitus oli 360 000 €. Hankkeelle syntyneet kulut ovat yhteensä 358 482,38 €. Hankkeen omarahoitusosuus oli 18 000, jota on kerätty hankkeen loppuessa 18 051,43€. Joten hanke on onnistunut hankkimaan omarahoituksen kokonaisuudessaan. Omarahoitus kerättiin retkien ja kurssien avulla sekä vuosittaisilla omarahoitusosuuksilla. Hanketta rahoittivat vuosittain seuraavat yritykset ja henkilöt: Anne Aalto, Hunajavakka, Isokenkäisten Klubi Ay, Iso-Syötteen Matkailu Oy, Kainuun Sienijaloste SIENESTÄ OY, Ylläs Feeniks Oy, Kontiomehu, Lentiiran Terwa Ky/Lentiiran Lomakylä Oy, Martinselkosen Matkailu avoin yhtiö, Outoa Taikaa Oy, Tuomisen Yrttitarha Oy ja Vuoton Joutsen.

Hankkeen tulokset näkyvät etenkin luonnontuotteiden ja matkailun yhdistämisessä, joiden eteen on järjestetty opintoretkiä ja julkaistu matkailuesitteitä. Suosituimmiksi esitteiksi ovat nousseet monikielinen Haasta itsesi Suomen luonnossa ja reseptivihkonen Kalasta, sienestä, marjasta! Nämä esitteet ovat lähteneet laajalti jakoon ja hyötykäyttöön. Kiitosta hanke on saanut myös yrittäjille järjestämistään kursseissa. Etenkin yrttikurssit ovat tuoneet yrittäjille runsaasti uutta tietoutta, jota he voivat hyödyntää omassa toiminnassaan.

4. Raportti toiminnasta ajalta 1.8.2009—31.10.2012

4.1 Hankkeen tavoitteet

Ylemmän tason tavoitteet

Osana Arktiset Aromit ry:n toimintaa hanke lisää luonnontuotteiden käyttöä, arvostusta ja talteenottoa sekä parantaa tuotteiden laatua. Hanke tukee myös uusien ansaintamahdollisuuksien kehittymistä maaseudulle ja parantaa hankealueen tunnettavuutta matkailukohteena.

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteet on asetettu Manner-Suomen maaseutuohjelman 2007 - 2013 mukaiseen maaseutualueiden elämänlaadun ja maaseudun elinkeinoelämän monipuolistamisen linjaan. Luonnosta Sinulle II -hankkeen tavoitteet voidaan jakaa kolmeen pääteemaan.

- **Sienituntemuksen lisääminen**

Hankkeen tavoite on tiedottaa sieniin liittyvistä kaupallisista mahdollisuuksista ja verkottaa sienialan toimijoita alueittain. Aiempien hankkeiden kehittämistoiminnan myötä marjapuolella on saavutettu ostovolymien kasvu. Se mahdollistaa muun muassa raaka-ainesaannin pidemmälle jalostettujen tuotteiden kehittämiseen. Sienipuolella on tarve ottaa tästä mallia ja laajentaa sienituntemusta, poimintaa ja ostoverkostoa. Sienten tuntemuksen ja talteenoton kasvu mahdollistaa sienten myyntipoiminnan, lisäkäytön lähikeittiöissä, yrityksissä sekä viennin kasvun. Raaka-aineen lisäsaanti lisää sienijalosteiden valmistusta ja mahdollistaa luonnontuotteiden talteenoton kytkemisen osaksi Itä- ja Pohjois-Suomen matkailun kehittämistä.

- **Edistää luonnontuotteiden kytkemistä osaksi matkailun kehittämistä**

Hanke lisää matkailijoiden kiinnostusta ja kysyntää luonnontuotteita kohtaan sekä edistää matkailukeskusten ja maaseutumatkailun alihankintapalveluiden tuottamista luonnontuotteiden osalta. Erityisesti tuoksuvalmuskan, herkkutatatin ja marjojen tuntemuksen opettelu, keruu ja käyttö aterialla ovat vahvuuksia Itä- ja Pohjois-Suomen matkailussa. Näitä tuotteistetaan tuomaan alalle uutta toimintaa.

- **Kehittää yhteistyötä ruokapalveluita järjestävien ja luonnontuotteita tarjoavien yritysten välillä**

Luonnontuotteet kasvavat ilman tuotantopanoksia ja soveltuvat lähituotteiksi ja pienen hiilijalanjäljen merkkituotteiksi. Luonnontuotteet ovat myös osa Pohjoismaisen keittiön muotitrendiä. Hanke edistää toimijoiden tieto-aidollista verkottumista luonnontuotteiden käyttömahdollisuuksien hyödyntämiseksi ammattikeittiöissä lähtökohtana erityisesti matkailun tarpeet.

Monet matkailupalveluyritykset tarjoavat majoituksen lisäksi ravitsemispalveluja. Luonnontuotteiden hyödyntäminen matkailuyrittäjien ruokapalvelutarjonnassa voisi olla yksi matkailupalvelun houkuttelevuutta lisäävä tekijä. Hankkeen tavoitteena on edistää luonnontuotteiden käyttöä matkailupalveluyritysten ruokapalvelutarjonnassa ja hankkeen tuloksena lähiruoan käyttö lisääntyy.

4.2. Hankkeen toteutus

Hankkeen rahoituskausi alkoi 1.8.2009. Hankkeeseen rekrytoitiin projektipäälliköksi FM Niina Kaplas, joka aloitti työt 10.8.2009, ja projektisihteeriksi liiketalouden tradenomi Heidi Juntunen, joka aloitti työt 17.8.2009. Lisäksi Arktiset Aromit ry:n toiminnanjohtaja ja julkaisusuunnittelija työskentelivät osa-aikaisesti hankkeelle.

Hankkeen vetovastuu siirtyi 22.6.2010 kun projektipäällikkönä aloitti FM Riitta Ylilehto. Heinäkuussa projektisihteerinä Heidi Juntusen äitiyslomansijaisena aloitti Anna-Kaija Kaikkonen. Projektityöntekijöiden vaihdoksesta ilmoitettiin sähköpostitse laajasti kaikille yhteistyötahoille. Anna-Kaija Kaikkonen irtisanoutui helmikuussa 2011 ja kevään projektipäällikkö toimi yksin hankkeessa, kunnes Heidi Juntunen palasi äitiyslomalta kesäkuussa 2011, aluksi osa-aikaisesti lokakuun loppuun saakka ja sen jälkeen kokoaikaisena hankkeen loppuun.

4.2.1 Toimenpiteet

Hankkeen aloitus

Hankkeen alkamisesta tiedotettiin syksyllä 2009 sähköpostitse hankkeesta valmisteluvaiheessa kiinnostuneille tahoille, Arktiset Aromit ry:n jäsenistölle, aitojamakuja.fi -sivustolta poimituille hankkeen aihepiiriin liittyville yrityksille, hankealueella toimiville yhdistyksille ja järjestöille, sekä muille internethauilla löydetyille yrityksille. Alkuvaiheessa keskityttiin etenkin verkostojen luomiseen, yritysten etsimiseen, medialistojen kokoamiseen.

Tiedotustilaisuudet

Syyskuun lopussa ja lokakuun alussa 2009 järjestettiin neljä tiedotustilaisuutta, yksi kussakin hankemaakunnassa. Tiedotustilaisuuksissa projektipäällikkö esitteli alkavan hankkeen ja kannusti yleisöä keskusteluun, millaisia toimia hankkeelta toivottaisiin ja mihin asioihin tulisi kiinnittää eniten huomiota. Tiedotustilaisuuksissa paikallinen toimija kertoi kokemuksistaan luonnontuotteiden hyödyntämisestä matkailussa.

Verkostoituminen hankealueella

Hanketyöntekijät ovat osallistuneet suuriin valtakunnallisiin tapahtumiin kuten Matkamessut, ELMA-messut ja Luonnontuotepäivät. Lisäksi hankeaikana on osallistuttu vastaaviin pienimuotoisiin tapahtumiin, työpajoihin ja seminaareihin ympäri hankealuetta ja verkostoiduttu yrittäjien ja maaseudun kehittäjien kanssa. Hanke on ollut osaltaan vaikuttamassa eri alueiden strategioiden ja uusien hankkeiden muodostumiseen.

Liite 1: Muiden tahojen järjestämät tapahtumat, joihin hankkeen henkilökunta on osallistunut.

Japaninkielinen matkailuesite

Hanke julkaisi syyskuussa 2009 japaninkielisen matkailijoille suunnatun esitteen. Esitteessä kuvaillaan Suomen luontoa ja aktiviteettimahdollisuuksia eri vuodenaikoina, sekä nostetaan erityisesti esille luonnonmarjat, -sienet ja -yrtit. Esitteen painosmäärä oli 3000 kappaletta. Esitettä on jaettu Japaniin järjestetyn opintomatkan yhteydessä japanilaisille matkatoimistoille ja matkanjärjestäjille. Esite on myös julkaistu sähköisessä muodossa hankkeen nettisivuilla, josta se on kaikkien vapaasti hyödynnettävissä.

Japanin opintomatka 11.-18.10.2009

Lokakuussa 2009 toteutettiin opintomatka Tokioon. Opintomatkan ryhmänjohtajana toimi hankkeen projektipäällikkö. Matkalle osallistui matkailu- ja elintarvikealojen yritysedustajia eri puolilta hankealuetta, ja yksi hanketyöntekijä. Matkan aikana tavattiin matkatoimistojen ja matkanjärjestäjien edustajia, sekä matkailun ja kulttuurivaihdon asiantuntijoita. Matkalla vierailtiin myös Health Ingredients Japan 2009 -messuilla, jotka ovat hyvin merkittävä terveysvaikutteisiin elintarvikkeisiin ja niiden ainesosiin keskittyvä tapahtuma Aasiassa.

Ammattikeittiösenssit 28.10.2009 Oulussa

Hanke toimi yhteistyössä Arktiset Aromit ry:n luonnontuotteiden menekinedistämishankkeen kanssa kutsumalla yrityksiä esittelemään tuotteitaan menekinedistämishankkeen järjestämään Ammattikeittiösenssit-tilaisuuteen. Ainoastaan yksi yritys kiinnostui esittelymahdollisuudesta ja osallistui tapahtumaan.

Kartoitukset

Hankkeen aikana on kartoitettu erä- ja luonto-oppaita, luonnontuoteneuvoja ja kohdemaiden kieltä puhuvia henkilöitä. Näiden tietojen kerääminen on ollut haastavaa, sillä tietoja ei ole ollut saatavissa mistään yhdestä paikasta, kuten kouluilta tai alojen yhdistyksiltä. Tämän vuoksi kartoitukset eivät kata kaikkia hankealueen henkilöitä.

Luonnosta luonnosta! -opintoretki ja ideointitapaaminen 12.1.-13.1.2010, Suomussalmi

Martinselkosen Eräkeskuksessa järjestettiin yrityksille suunnattu ideointitapaaminen ja opintoretki. Tilaisuuteen osallistui 24 henkilöä, yrittäjiä, hanketoimijoita, matkailualan opiskelijoita ja opettajia kahdesta maakunnasta.

Tilaisuus tarjosi osallistujille mahdollisuuden vapaaseen luovuuden käyttöön. Osallistujat saivat oppitunnin naurujoogan alkeista, tämän jälkeen aloitettiin työpajatyöskentely. Ryhmätideoivat luonnontuotteista koostuvia ohjelmapaketteja. Ideointiin tuli sisällyttää mukaan nykytrendit; ekologisuus, perinteet, terveellisyys, lähiruoka ja ruoanlaitto sekä käsillä tekeminen. Työpajan tulokset purettiin improvisaation ja kerronnan kautta.

Tapaamisen ohjelmaan sisältyi myös kansainvälisiä esimerkkejä tuotteistamisesta ja kulttuurieroista. Toisena päivänä tehtiin opintoretki Hossan Poropuistoon. Poropuisto on yhdistänyt jo muutaman vuoden ajan porotalouden ja matkailuyrittäjyyden onnistuneesti, ja yrittäjät olivat hyvä esimerkki monitaituruudesta, luovuudesta ja rohkeudesta.

Luonnosta Idea -kilpailu

Matkailijoille suunnattiin ideointikilpailu uusien matkailutuotteiden kehittämiseksi luonnontuotteita hyödyntäen. Kilpailuaika oli 1.2.2010–30.4.2010. Kilpailusta tiedotettiin hankkeen internet-sivuilla sekä matkailuyritysten ilmoitustauluilla. Kilpailusta tiedotettiin myös mm. Luontotiedotteessa ja Retki -lehdessä sekä kilpailu oli esillä Facebookissa. Kilpailuun tuli 72 ideaa ja kaikki ideat on julkaistu teemoittain hankkeen internet-sivuilla, josta ne ovat yritysten vapaasti hyödynnettävissä.

Luonnontuotealan koulutuksen kehittämispäivät, 15.-16.3.2010 Kajaani

Hanke järjesti yhdessä Opetushallituksen nimittämän metsien monikäytön tutkintotoimikunnan kanssa luonnontuotealan ammattitutkinnon ja keruutuotetarkastajan erikoisammattitutkinnon tutkintoperusteiden uudistamistarpeita käsittelevät kehittämispäivät Kajaanissa. Seminaaripäivän aikana kuultiin opetushallituksen, oppilaitosten ja yritysten edustajien näkökulmia tutkintoperusteiden uudistamiseen. Toisena päivänä vierailtiin alueen luonnontuotealan yrityksissä, sekä Sotkamon MTT:llä.

Hankkeen vastuualueita järjestelyssä olivat käytännön järjestelyt majoitusvarausten osalta, ilmoittautumisten vastaanotto, sekä yrityskentän mielipiteiden kokoaminen ja esittäminen seminaarissa. Tutkintotoimikunta huolehti ohjelman koostamisesta ja muiden puhujien kutsumisesta.

Yrttiopintoretki Lappiin 21.- 22.4.2010

Hanke järjesti yrttiteemaisen opintoretken Lappiin. Vierailukohteina olivat Annelin yrtit & Karkit sekä yrttivoiteita valmistava LapCream. Osana opintoretkeä oli myös Hyvinvointia yrteistä -seminaari Lapin

Ammattiopistolla. Seminaariohjelma oli Lapin Ammattiopiston Luontaishoidon palveluita Lapista ammattitaitoisesti ja turvallisesti 2009–2011 -projektin järjestämä. Seminaarissa käsiteltiin yrttien hyödyntämistä mm. elintarvikkeissa ja hoidoissa.

Pitkä linja-automatka hyödynnettiin ohjattuina keskusteluina. Menomatkan pääteemana oli toisiin tutustumisen ja paluumatkalla seminaarin herättämien ajatusten vaihto.

Mökkikansio

Hanke kokosi mökkikansiot, jotka pitävät sisällään tietoa luonnontuotteiden keräämisestä ja säilömisestä sekä erilaisia sieni- ja marjaruokareseptejä. Mökkikansiot on toteutettu sekä suomeksi että englanniksi.

Mökkikansiot ovat suunnattu matkailualan yrittäjille, jotka voivat tulostaa ne nettisivuiltamme matkailijoiden käyttöön. Kansioiden ruokaohjeissa on kiinnitetty huomiota siihen, ettei niiden valmistaminen vaadi muuta kuin peruskeittiövälineet. Valikoimassa on luonnontuotteita hyödyntäviä perinteisiä suomalaisia ohjeita, sekä joitain uusia reseptejä.

Mökkikansioiden tavoitteena on innostaa ja kannustaa mökkiasiakkaita keräämään luonnontuotteita. Ohjeiden avulla asiakas voi hyödyntää ja nauttia sienistä, marjoista ja yrteistä myös poimimisen ilon lisäksi.

Marjojen ja sienten poimintakilpailu 2010

Satokaudella 2010 järjestetyssä poimintakilpailussa oli kolme sarjaa: marja- ja sienisarja sekä nuorten sarja vuonna 1993 ja sen jälkeen syntyneille. Nuorten sarjassa poimitut marjat ja sienet laskettiin yhteen. Kilpailussa palkittiin eniten myyntiin marjoja ja sieniä poimineet henkilöt.

Kilpailusta painettiin esite, jonka painosmäärä oli 5000 kpl. Kilpailuesite sisälsi kilpailun ohjeet, säännöt ja kilpailukaavakkeen. Kilpailun tiedot, olivat luettavissa kilpailun ajan hankkeen internet-sivuilla, josta pystyi myös tulostamaan kilpailukaavakkeen. Esitettä jaettiin tilaisuuksissa, joihin hanke osallistui, ja sitä postitettiin lukuisille tahoille.

Kilpailun tavoitteena oli innostaa suomalaisia poimimaan luonnontuotteita myyntiin, jotta luonnossa villinä kasvava raaka-aine saataisiin talteen. Osallistuja merkitsi poimitut marjojen ja sienten kilomäärät kilpailukaavakkeeseen, johon hän myynnin yhteydessä pyysi kuittauksen ostajalta. Kilpailu oli henkilökohtainen. Kilpailuun hyväksyttiin mukaan kaikki Suomessa asuvat henkilöt, mutta kilpailua markkinoitiin aktiivisesti ainoastaan hankemaakunnissa.

Marjasarjaan osallistui 96 henkilöä, sienisarjaan 10 henkilöä ja nuorten sarjaan 28 henkilöä. Kilpailun tulokset julkaistiin hankkeen nettisivuilla ja tuloksista tiedotettiin medialle.

Myyttiset luonnontarinat -kirjoituskilpailu

Hanke järjesti syksyllä 2010 Myyttiset luonnontarinat kirjoituskilpailun, jolla haettiin tarinoita, joissa Suomen luonto on tärkeässä roolissa. Kilpailusta tiedotettiin lähettämällä kilpailujuliste lukuisiin kirjastoihin ja sähköpostilla tietoa laitettiin eri kirjoitusseuroihin ja -yhdistyksiin. Kirjoittajayhdistys, Teonsana, Rinki kirjoittajaryhmä ja Tammerkynä julkaisivat omilla nettisivuillaan kilpailutiedot.

Kilpailuun tuli kaiken kaikkiaan 91 tekstiä. Tekstien kirjo oli varsin laaja ja hyviä tarinoita oli paljon. Arvostelussa painotettiin ennen kaikkea tekstien soveltuvuutta positiivisten mielikuvien herättämiseen luonnosta ja luonnontuotteista. Tärkeää oli myös tekstin toimivuus markkinoinnillisesti sekä tarinan mielenkiintoisuus. Myös tekstin sujuvuuteen ja kielioppiin kiinnitettiin huomiota. Tuomaristo Riitta Ylilehto,

Anna-Kaija Kaikkonen, Ari Koistinen (Suomussalmen kirjastotoimenjohtaja) ja Katri Rissanen (äidinkielen lehtori) valitsivat voittajakolmikon, jotka palkittiin rahapalkinnoin.

Kilpailun tulokset julkistettiin 19.11.2010 Teatteri Retikan tiloissa Suomussalmella. Tilaisuudessa luettiin kolme parasta tarinaa teatterin näyttelijöiden voimin. Tilaisuus oli osa uuden teatterin avajaisviikon ohjelmaa. Myyttiset luontotarinat -kilpailun voittajat ja voittajatarinat on julkaistu hankkeen kotisivuilla, jolloin tarinat on saatu myös laajempaan tietoisuuteen.

Viepperhauta 16.-18.7.2010, Suomussalmi

Hanke osallistui Viepperhauta -tapahtumaan, joka on erä-aiheinen tapahtuma, jossa luontoa tuodaan monipuolisesti esille. Tapahtuma on otollinen paikka esitellä toimintaa luonnontuotteiden ympärillä. Hanke esitteli tapahtumassa toimintaansa ja erityisesti tulevia tapahtumia. Poimintakilpailuesitettä jaettiin ja ihmisiä kannustettiin osallistumaan kilpailuun.

Koko Perheen Metsäpäivä 14.8.2010, Oulu

Hanke oli mukana Pohjois-Pohjanmaan Metsäkeskuksen järjestämässä Koko Perheen Metsäpäivä – tapahtumassa. Hanke järjesti yhteisen yleisilmeen alle esittelypöydät luonnontuote- ja matkailupalvelu yrityksille. Mukana tapahtumassa olivat seuraavat yritykset ja tahot: Karhulanvaara -hanke, Outoa Taikaa, Vuoton Joutsen, Lapin Kuivaherku ja Lapponia Exotic.

Metsäpäivillä hanke esitteli toimintaansa ja kertoi lisää siitä kiinnostuneille osallistujille. Lisäksi jaettiin kilpailuinfoa- ja hankkeen esitteitä. Mukana olleet yritykset olivat tyytyväisiä tapahtumaan ja hankkeen järjestelyihin Metsäpäivillä.

MM-tatti ja Tattikarnevaalit 21.8.2010, Kiihtelysvaara

Hanke osallistui Tattikarnevaaleille omalla esittelypöydällä. Tapahtumassa jaettiin muun muassa poimintakilpailun esitteitä ja kerrottiin hankkeesta. Tapahtuma oli varsin pienimuotoinen ja kävijöitä esittelypöydän ympärillä oli varsin vähän. Erityisesti poimintakilpailusta saatiin kuitenkin vietyä viestiä eteenpäin. Myyttiset luonnontarinat -kirjoituskilpailusta oli juliste esillä ja myös se sai kiinnostusta osakseen.

Italiankielinen matkailuesite

Hanke julkaisi lokakuussa 2010 italiankielisen matkailuesitteen. Esitteessä nostetaan esille luonnonmarjat, -sienet ja -yrtit sekä kuvaillaan Suomen luontoa ja aktiviteettimahdollisuuksia eri vuodenaikoina. Esitteen painosmäärä oli 3000 kappaletta. Esitettä jaettiin Italiaan järjestetyn opintomatkan yhteydessä italialaisille matkanjärjestäjille. Heille myös viestittiin, että he voivat tilata hankkeelta lisää esitteitä.

Italiaan jaettuna esite tavoittaa suuren joukon potentiaalisia Suomeen tulevia matkailijoita, ja voi näin vaikuttaa matkakohteen valintaan. Suomessa jaettuna sen saavat italialaiset ja näin se voi houkuttaa heitä uudelle vierailulle Suomeen kun tietous monipuolisista mahdollisuuksista lisääntyy. Esite on julkaistu sähköisessä muodossa hankkeen nettisivuilla, josta se on kaikkien vapaasti hyödynnettävissä.

Lisäksi 16 incoming matkailutoimistoa ympäri Italiaa sai matkailuesitettä postitse syksyllä 2011.

Italian opintoretki 24.-29.10.2010

Hanke järjesti opintoretken Italiaan sieni-teemalla. Opintoretkelle osallistui 14 henkilöä ja mukana oli niin matkailu- kuin luonnontuotealan toimijoita. Opintoretken aikana selvitimme matkanjärjestäjien luona italialaisten matkailijoiden toiveita Suomi-lomalta. Sienirytyksissä pääsimme tutustumaan italialaiseen sienibisnekseen.

Opintoretki sujui hyvin ja kaikissa vierailemissamme sieniyrityksissä nousi esille kiinnostus tehdä yhteistyötä suomalaisyritysten kanssa. Myös matkanjärjestäjät olivat tyytyväisiä tapaamiseen ja he sopivat jo alustavasti yhteistyökuvioista pariin yritykseen.

Yritysvierailut hankealueella

Projektipäällikkö ja projektisihteeri kiersivät alkutalven 2010 aikana hankealueen maakunnissa ja vierailivat matkailu- ja luonnontuoteyrittäjien luona. Näissä tapaamisissa kerrottiin yrittäjille hankkeesta ja kuunneltiin yrittäjien toiveita hankkeen suhteen. Esille nousi toiveita liittyen muun muassa tapahtumiin, messuihin ja esitteisiin. Yhteisosaston järjestäminen messuille oli monessa yrityksessä toivomuksena, messukohteet vain vaihtelivat suurista messuista pieniin paikallisiin tapahtumiin.

Lisäksi yrityksiltä tuli toiveita sienten ja yrttien käyttöön liittyvään toimintaa. Erilaisista yritysvierailuista oltiin myös kiinnostuneita. Pitkiä opintoretkeä ei kuitenkaan koettu mielekkäiksi, koska varsinkin pienillä yrityksillä on hankalaa irrottautua työstä useaksi päiväksi työntekijöiden määrän vuoksi.

Sienipäivä 3.2.2011, Vaala

Hanke järjesti sienipäivän Sienestä Oy:n tiloissa. Päivä oli suunnattu ammattikeittiöväelle ja päivän kantava ajatus oli antaa uusia ideoita sieniruokien tekemiseen. Kouluttajana toimi keittiömestari Esko Holopainen, joka opasti sienten käyttöön, hän kannusti eritoten kokeilemaan uusia sieniruokia ja hyödyntämään sieninä monipuolisesti aterioidella. Hän antoi osallistujille uusia vinkkejä sienten hyödyntämiseen ja näytti esimerkkiä erilaisten sieniruokien valmistamisesta. Teoria ja näytösoisuuden jälkeen ryhmä valmisti itse sienistä erilaisia ruokia ja kokeili näin teoriassa opittua myös käytännön ruuanlaittoon.

Terve Ruoka -messut 25.-26.3.2011, Kuopio

Hanke osallistui Terve Ruoka -messuille, kooten hankkeen ilmeen alle yhteisosaston yrittäjien kanssa. Mukana messuilla olivat Kiantama, Tuomisen yrittäri ja Piccolo Systems. Messuilla vieraili n. 5000 vierasta, niin kuluttajia kuin ammattikeittiöväkeä. Osastollamme kävi messuvieraita jatkuvaan tahtiin. Messuvieraat tuntuivat olevan hyvin tietoisia elintarvikkeiden terveysvaikutuksista. Heitä kiinnosti etenkin luonnontuotteet, luomu- ja lähiruoka. Luonnontuotteiden osalta suurimmat keskustelut kävimme marjojen kuivaamisesta ja moni kyseli neuvoja kuivaamiseen.

Nettilehti 2011

Hanke toteutti nettilehden hanketeemalla, joka julkaistiin nettisivuilla huhtikuun 2011 lopussa. Lehteen kerättiin tietoa luonnontuote- ja matkailualan hankkeista ja kerrottiin Luonnosta Sinulle II -hankkeen tapahtumista. Lehden julkaisusta tiedotettiin koko yhteistyöverkostolle ja se on kaikkien vapaasti luettavissa netissä hankkeen internet-sivuilla.

Yritysrekisteri

Hanke kokosi sähköisen Matkailu- ja luonnontuotealan yritysrekisterin hankkeen internetsivuille, johon on tervetulleita matkailuun ja luonnontuotteisiin liittyviä palveluja tarjoavat yritykset. Rekisteriin on koottu ohjelmalveluja tai muita matkailuun ja luonnontuotteisiin liittyviä palveluja tarjoavien yritysten tietoja. Rekisterin tarkoitus on auttaa yrittäjiä verkostoitumaan alan toisten yritysten kanssa ja toisaalta rekisteri auttaa kuluttajia löytämään luontomatkailuun ja luonnontuotteisiin liittyviä palveluja. Rekisteristä on tiedotettu suoraan yrityksille ja kerrottu heille mahdollisuudesta saada tietonsa rekisteriin, samoin on lähestytty matkailuyhdistyksiä ja pyydetty heitä välittämään tietoa rekisteristä yrityksille. Hankkeen päättyessä rekisterissä on 124 yritystä.

Yrttivoidekurssi 27.-28.5.2011, Joensuu

Hanke järjesti Yrttivoidekurssin, joka oli suunnattu yrittäjille, jotka haluavat oppia hyödyntämään yrttejä voiteiden valmistuksessa. Kouluttajana toimi Anita Louniala, joka on aloittanut ensimmäisten voiteiden tekemisen jo yli 30 vuotta sitten. Kurssille osallistui 9 henkilöä ja kurssin aikana kuulumme teoriaa voiteiden valmistuksen perusteista. Kurssilaiset suunnittelivat teorian pohjalta pienryhmissä voiteet ja ne valmistettiin yhdessä kouluttajien johdolla. Saimme myös vinkkejä kuinka yrttejä voi hyödyntää ruuanlaitossa.

Yrttikurssi 21.-22.6.2011, Paltamo

Hanke järjesti Savirannan kylätalolla yrttikurssin, joka oli suunnattu yrittäjille, jotka halusivat oppia hyödyntämään yrttejä toiminnassaan, joko ruoka- tai hyvinvointipalveluissa. Opettelimme ensin yrttien tunnistusta, keskittyen muutamaa yleisimpään yrttiin ja niiden käyttökohteisiin. Tämän jälkeen keräsimme yrttejä lähiluonnosta. Osa yrteistä säilöttiin kuivaamalla ja niistä tehtiin teeseoksia. Osa yrteistä hyödynnettiin ruuanlaitossa, jossa yrttejä käytettiin varsin monipuolisesti. Saimme vinkkejä myös yrttien hyödyntämiseen kauneushoidossa ja valmistimme yrttikuurinnan ja yrttisaippuaa.

Yrttikurssi 28.6.2011, Yli-Tornio

Hanke järjesti Meltosjärvellä yrttikurssin, joka oli suunnattu etenkin yrityksille joilla on kiinnostusta lisätä yrttien hyödyntämistä ruuanlaitossa. Yrttikurssilla Tuomisen yrttitarhalla tutustuimme ensin yleisimpiin yrtteihin ja niiden tunnistamiseen. Tämän jälkeen suunnittelimme aterian yrttejä hyödyntäen, keräsimme tarvittavat yrtit luonnosta tai yrttiltalalta ja valmistimme niitä hyödyntäen aterian.

Viepperhauta 29.7. - 31.7.2011, Suomussalmi

Viepperhauta on Suomussalmella järjestettävä luontoon kytkeytyvä kaksipäiväinen markkinatapahtuma. Luonnosta Sinulle II –hanke oli Viepperhaudassa pääasiassa mainostamassa Marjastuksen MM-kisoja sekä Poimintakilpailua. Lisäksi jaoimme osastollamme luonnontuotetietoutta kiinnostuneille kysyjille sekä testasimme leikkimielisesti markkinaväen sienitietoutta.

Yrttikurssi 5.-6.8.2011, Paltamo

Hanke järjesti Savirannan kylätalolla Paltamossa toisen yrttikurssin yrittäjien toiveesta, koska kaikki halukkaat eivät sopineet ensimmäiselle kurssille. Kurssin ohjelma oli hyvin samankaltainen aiemman kurssin kanssa. Opettelimme aluksi tunnistamaan muutaman yleisimmän yrtin ja niiden käyttökohteita. Tämän jälkeen keräsimme yrttejä lähiluonnosta. Osa yrteistä säilöttiin kuivaamalla ja niistä tehtiin teeseoksia. Osa yrteistä hyödynnettiin ruuanlaitossa, jossa yrttejä käytettiin varsin monipuolisesti. Saimme vinkkejä myös yrttien hyödyntämiseen kauneushoidossa ja valmistimme yrttikuurinnan ja yrttisaippuaa.

Mitä luonnossa nyt? -tiedotus

Hanke toteutti kesän 2011 aikana sarjan tiedotteita, joissa kerrottiin luonnontuotteista ja annettiin vinkkejä niiden käytöstä, kuten esimerkiksi helppoja, mutta uudenlaisia reseptejä. Tiedotteet suunnattiin etenkin matkailupuolen yrittäjille, jotka voivat hyödyntää luonnontuotteita niin ohjelmapalveluissa kuin ravintolassa. Teemoina tiedotteessa olivat yrtit, marjat ja sienet. Ajankohtaisella tiedolla kannustettiin yrittäjiä kertomaan luonnontuotteista myös matkailijoille. Tiedotteet välitettiin myös medialle, mutta mediaseurannan puutteesta johtuen, emme voineet seurata kuinka paljon niitä julkaistiin eri maakunnissa.

Marjastuksen MM-kisat 3.9.2011, Suomussalmi

Hanke järjesti Marjastuksen MM-kisat Suomussalmella. Leikkimielisessä kisassa kerättiin puolukkaa kilpaa tunnin ajan. Ajatuksena oli innostaa ihmisiä marjankeruuseen ja näin varmistaa sadon talteenotto. Osallistujia eri sarjoissa oli yhteensä 111 henkilöä. Tapahtumalla haluttiin näkyvyyttä marjanpoiminnalle ja

toisaalta tapahtuma toimi esimerkkinä matkailupuolen yrittäjille siitä, kuinka leikkimielisen kilpailun avulla voi saada ihmiset innostumaan luonnontuotteista.

Tapahtumasta tehtiin esite, joka yhdistettiin samaan poimintakilpailun esitteen kanssa. Esitteen painosmäärä oli 3000 kpl.

Lähiruokaviikkoon osallistuminen, sienitietouden lisääminen 15.–16.9.2011, Suomussalmi

Hanke osallistui Kainuussa vietettyyn lähiruokaviikkoon haastamalla kuluttajia tarkkailemaan valintojaan ja valitsemaan etenkin lähellä tuotettua ruokaa. Esimerkiksi luonnontuotteiden osalta paikallisilta toimijoilta löytyy laaja valikoima tuotteita. Hanke jalkautui Suomussalmella kahteen kauppaan, S-Market Suomussalmeen ja K-Market Herkku Kirsikkaan. Hanke järjesti kauppoihin pienimuotoisen sieniesittelyn, jossa oli esillä tavallisimmat ja helpoiten tunnistettavimmat sienet. Tällä lisättiin ihmisten sienitietoutta ja kannustettiin luonnontuotteiden käyttöön.

Marjojen ja sienten poimintakilpailu 2011

Edellisvuotiseen tapaan hanke julisti satokaudelle 2011 marjojen ja sienten poimintakilpailun, jolla pyrittiin kannustamaan suomalaisia poimimaan marjoja ja sieniä myyntiin. Kilpailukuponkeja palautui määräaikaan mennessä 119 kpl, joista 14 kpl osallistui nuorten sarjaan, 95 marjasarjaan ja 10 sienisarjaan. Kilpailun tulokset julkaistiin hankkeen kotisivuilla ja eri jaettiin medioille.

Sosiaalinen media ja hanke mediassa

Hanke liittyi Facebookiin, Google +:saan ja Twitteriin nimellä Luonnosta Sinulle II / From Nature to You II, jotka ovat tavoittaneet yrittäjien lisäksi luonnontuotealasta ja matkailusta kiinnostuneita virkamiehiä ja kuluttajia. Eritoten hankkeen Facebook-sivut on huomattu valtakunnallisella tasolla, tykkääjinä mm. kansanedustajia, suosittu bloggaaja Uudesta Mustasta ja Maakuva –yhteisö. Facebook-tiliä seurasi hankkeen aikana n. 150 henkilöä tai yhteisöä sekä Twitter-tiliä seurasi n. 50 tiliä kansainvälisesti. Google+ on vielä suhteellisen tuntematon kanava Suomessa, siellä lähestyttiin lähinnä ulkomaalaisia bloggajia ja toimittajia. Facebookissa järjestettiin mm. vuodenvaihteessa 2011-2012 joulukalenteri, jossa jaettiin erilaisia reseptiä ja kosmetiikkavinkkejä. Tämänkaltaiset tempaukset ovat olleet pidettyjä sosiaalisessa mediassa.

Hankkeella ei ole ollut mediaseurantaa kuin aivan hankkeen aluksi, osana Arktiset Aromit ry:n seurantaa. Tämän jälkeen ei ole pystytty aktiivisesti seuraamaan mitä tiedotteita on julkaistu lehdissä, internetissä jne, varsinkin muiden kuin Kainuun maakunnan medioiden seuranta on ollut vähäistä.

Hanke sai loppuvaiheessa pyynnön valtakunnalliselta Maaseutu&Matkailu –lehdeltä kirjoittaa artikkeli hankkeen Italian matkasta esimerkkinä hyvästä opintoretgiesimerkistä.

Haasta itsesi Suomen luonnossa -esite

Hanke toteutti monikielisen esitteen, jossa kerrotaan suomeksi, englanniksi, saksaksi ja ranskaksi luontomatkailusta ja luonnontuotteista. Esitteessä esitellään luonnosta yleisimmät ja helpoiten tunnistettavat yrtit, marja ja sienet. Lisäksi siinä esitellään erilaisia luontoharrastusmahdollisuuksia, kuten marjastus, vaellus, melonta ja kalastus.

Esitteen julkaisusta tiedotettiin suoraan yrittäjille ja matkailuyhdistyksille, jotta he voivat tilata esitettä omaan käyttöönsä. Esite on saatavilla myös sähköisenä versiona hankkeen nettisivuilla, josta se on kaikkien vapaasti ladattavissa ja tulostettavissa. Esitteestä otettiin 3000 kpl painos. Esite sai heti osakseen suurta kiinnostusta ja sitä tilattiin paljon eri toimijoiden johdosta. Esitteestä päätettiin ottaa toinen 3000 kpl painos ensimmäisen ollessa loppumaisillaan.

Reseptikilpailu järvikala ja luonnontuotteet ja reseptivihko Kalasta, sienestä, marjasta!

Hanke järjesti reseptikilpailun 1.9.2011–15.1.2012, jossa etsittiin uusia ideoita järvikalan ja luonnontuotteiden yhdistämiseen. Taustalla on maabrändivaltuuston esitys järvikalan ja luonnontuotteiden laajemmasta käytöstä. Kilpailulla korvattiin aikaisemmin suunniteltu opiskelijoiden projektityönä suunniteltu ruokaohjeiden kehittäminen luonnontuotteista.

Kilpailuun osallistui 59 reseptiä ja näistä valittiin 18 mielenkiintoisinta kokattavaksi ja arvioitavaksi myös maun perusteella. Kokkaus toteutettiin KAO:n opiskelijoiden toimesta Kajaanissa. Tuomaristo kiinnitti huomiota etenkin reseptien uutuusarvoon ja herkullisuuteen.

Mielenkiintoisimmat ruokaohjeet koottiin yhteen ja julkaistiin reseptivihkosessa Kalasta, sienestä, marjasta! Vihkosta otettiin 5000 kpl painos. Vihkosta jaettiin etenkin ruokapalveluja tarjoaviin yrityksiin, minkä toivotaan lisäävän järvikalan ja luonnontuotteiden hyödyntämistä ruokatarjonnassa. Tämä vihkonen oli suosittu ja sitä on tilattu runsaasti. Vihkonen on julkaistu myös sähköisessä muodossa hankkeen nettisivuilla.

Opinnäytetöiden ohjaaminen

Kajaanin ammattikorkeakoulun matkailun opiskelijat Hanne Torvinen ja Jennifer Brosy tekivät hankkeelle kansainvälisen opinnäytetyön 2010. Siinä tutkittiin kiinalaisten matkailijoiden kiinnostusta Suomeen ja erityisesti luontomatkailuaktiviteetteihin Pohjois-Suomessa. Tutkimus tehtiin kiinalaisten matkatoimistojen henkilökunnalle. Kysymykset lähetettiin ennakolta sähköpostitse, jonka jälkeen toteutettiin puhelinhaastattelu. Opinnäytetyö on kaikkien luettavissa Internet-sivuillamme. Englanninkielisestä työstä on tehty sivuillamme lyhyehkö tiivistelmä suomeksi. Maaseudun Tulevaisuus julkaisi opinnäytetyön valmistumisesta artikkelin elokuussa.

Kuva-artsaani opiskelija Miia Pakkanen Jyväskylän aikuisopistolta toteutti hankkeelle opinnäytetyön kesän 2011 aikana, kuvaten luontoa, luontomatkailua ja luonnontuotteita. Näitä kuvia on käytetty mm. monikielisessä matkailuesitteessä ja niitä on välitetty tiedotteiden yhteydessä lehtien käyttöön.

Rovaniemen ammattikorkeakoulun opiskelijat Anna Saarinen ja Elina Sämskilä keskittyivät opinnäytetyössä tutkimaan matkailun ja luonnontuotteiden yhdistämistä hankealueen yrityksissä. He selvittivät tutkimuksissa tämänhetkisen tilanteen ja kartoittivat yrittäjien ongelmakohtia ja vaikeuksia. Selvitys valmistui alkukesästä 2012 ja hankkeen kotisivuilta on linkki selvitykseen.

Myyttiset luontotarinat julkaisu

Hanke kokosi Myyttiset luontotarinat -kirjoituskilpailun parhaimmat tarinat yhteen ja julkaisi ne kirjasessa. Kirjasta otettiin 500 kpl painos. Kirjasen tarkoitus on levittää tarinoita etenkin yrittäjien käyttöön. He voivat lainata tarinoita sellaisenaan tai kehittää tarinoista omiin tarkoituksiin sopivia. Vihkonen on julkaistu myös sähköisessä muodossa hankkeen nettisivuilla.

Yritysesittelyt

Hanke tuotti lyhyet kuvaukset hankkeessa mukana olevista rahoittajayrityksistä. Esittelyissä kerrotaan yleisesti yrityksen toiminnasta ja avataan taustoja yritysten takana. Nämä ovat luettavissa hankkeen nettisivuilta ja Facebook-sivuilla.

Nettilehti 2012

Hanke julkaisi nettilehden toukokuun alussa 2012. Teemana oli matkailu, erikoisluonnontuotteet ja hyvinvointi. Artikkeleiden avulla tuodaan esille luonnon ja luonnontuotteiden tarjoamia mahdollisuuksia.

Kirjoittajina toimivat niin hanketyöntekijät kuin matkailu- ja luonnontuotealan toimijat. Nettilehti on luettavissa hankkeen kotisivuilta.

Nettilehdestä tiedotettiin laajasti hankkeen yritysverkostolle, sekä yhteistyötahoille.

Luontopäivä 25.5.2012, Vuokatti

Hanke oli järjestämässä Kajaanin AMK:n matkailualan opiskelijoille luontopäivää Vuokattiin. Päivän aikana haluttiin tutustuttaa matkailualan opiskelijat luontoon ja luonnontuotteiden hyödyntämiseen. Päivää ideoitiin yhdessä Kajaanin AMK:n opettajan Anne Hyvärisen kanssa. Asiantuntijana päivässä toimi Aarno Peltonen, joka opasti oppilaita yrttien keruuseen, erilaisten ruokien valmistamiseen. Valmistimme villiyrttisalaattia, nokkoslehtuja, islanninjäkäläpuuroa ja maistelimme pettuleipää.

Päivä oli osa toiminnoista kehittää matkailualan koulutusta.

Luontopolku 30.5.2012, Oulu

Hanke osallistui Oulun 4H:n järjestämään luontopolku-päivään. Hanke jakoi päivän aikana sienitietoutta nuorille ja kannusti heitä kokeilemaan ja keräämään luonnontuotteita. Päivän aikana sienirastilla vieraili reilu 100 oppilasta. Luontopolkupäivä oli osa Luonnontuotteet tutuiksi –hanketta, joka kannustaa Oulun seudun nuoria harrastamaan ja yrittämään luonnontuotteiden ympärillä.

Rohdoskasvit yrttikurssi 8.-9.6.2012, Kajaani

Hanke järjesti rohdoskasvit yrttikurssin, jossa kouluttajana toimi yrttiterapeutti Henriette Kress. Kurssi oli suunnattu yrittäjille, jotka ovat kiinnostuneita valmistamaan erilaisia yrttituotteita, painottaen etenkin kauneuteen ja hyvinvointiin liittyviä tuotteita. Kurssille osallistui 18 ihmistä, Kainuusta, Pohjois-Karjalasta, Pohjois-Pohjanmaalta ja Lapista. Kurssilla käytiin läpi mm. kosmetiikkalainsäädäntöä, valmistettiin erilaisia voiteita ja kuorintoja, siirappia ja uutteita. Kurssilaisista suuri osa olivat yrittäjiä ja he verkostoituivat ja vaihtoivat kokemuksiaan luonnontuotteiden käytöstä kurssin lomassa.

Ammattikeittiötiedotus

Hanke välitti tietoa ammattikeittiöille marjoja, sieniä ja yrttejä tarjoavista yrityksistä. Samalla tiedotettiin suoramyntilainsäädännöstä, elintarvikelainsäädännön pienistä muutoksista sekä marja- ja sienisadosta. Ammattikeittiöille (181 kpl yritystä) tarjottiin lisäksi Kalasta, sienestä, marjasta! –esitettä käyttöön.

Wild Food & Wild Life -retkipäivä 12.9.2012, Kajaanin Ruuhijärvellä

Hanke oli mukana Kajaanin AMK aloittaville matkailualanopiskelijoille järjestetyssä retkipäivässä. Päivän aikana hanke esitteli luonnontuotteita, maistatti erilaisia tuotteita, kertoi luonnontuotteista ja innosti opiskelijoita luonnossa liikkumiseen ja luonnontuotteiden hyödyntämiseen.

Päivän tavoitteena rasteilla oli testata ja oppia sekä opettaa uutta. Päivän kautta tutustutettiin aloittavat opiskelijat siihen, mitä aktiviteettimatkailu on, tai voisi tulevaisuudessa olla. Opiskelijat testasivat uusina asioina luonnontuotteiden ja mobiiliteknologian soveltuvuutta aktiviteettimatkailutuotteiden kehittämiseen. Matkailualan opiskelijoita innostettiin ja opetettiin eri tavoin tunnistamaan luonnontuotteiden arvo, jotta niitä osattaisiin jatkossa paremmin hyödyntää ja tuotteistaa matkailussa.

Päivä oli osa toiminnoista kehittää matkailualan koulutusta.

Tourism Product Development –tuotekehityskurssi

Yhteistyötä tehtiin myös Kajaanin AMK:n kansainvälisten opiskelijoiden kanssa. Hanke pääsi toimeksiantajaksi projektiin, jossa ulkomaalaiset opiskelijat rakentavat matkailupalvelutuotteita siten että

ne sisältävät luonnontuotteet tavalla tai toisella. Tuotekehityskurssin tulokset jäävät hankkeen nettisivuille kaikkien hyödynnettäväksi ja niistä tiedotettiin myös suoraan yrityksille.

Muuta

Hanke suunnitteli syksylle 2010 opintoretket Helsinkiin Jokamiehen oikeudet -seminaariin ja Uumajaan Pohjoismaainen Marjaseminaari -tapahtumaan. Nämä opintoretket eivät kuitenkaan toteutuneet, koska osallistujia ei ilmoittautunut tarpeeksi. Molemmista opintoretkestä tiedotettiin laajasti yhteistyötahoille ja ne olivat esillä myös hankkeen nettisivuilla. Todennäköisesti kiinnostuksen puutteeseen vaikutti opintoretkien ajankohta, sillä syksyllä useat yrittäjät ovat kiireisiä luonnontuotteiden talteenoton kanssa ja eivät näin ollen ehdi opintoretkeille. Lisäksi yrittäjiltä saadun palautteen mukaan pitkiä matkustuksia vaativat opintoretket eivät kiinnosta, sillä niiden katsotaan vievän liikaa työaika.

Hanke etsi myös kiinnostuneita yrittäjiä Suoma-kiertueelle. Kiertueesta tiedotettiin sähköpostitse yritysverkostolle. Kiinnostuneita yrityksiä ilmoittautui vain kaksi, joten hanke ei saanut yhteisosastoa kiertueelle. Kiertuepaikkakunnat tällä kertaa olivat Kuopio, Jyväskylä, Kouvola ja Helsinki. Yritykset kokivat, että ne ovat liian kaukana, jotta heidän kannattaisi tähän panostaa aikaansa lähes viikkoa. Potentiaalisia ryhmäasiakkaita tavoittaisi yrittäjien mukaan paremmin omien maakuntien kaupungeissa.

Hanke suunnitteli yleisötapahtumien järjestäminen -koulutuksen 10.5.2011 Iso-Syötteelle. Tämä tapahtuma peruttiin vähäisen kiinnostuksen takia. Lisäksi syksylle 2010 suunniteltiin sienikurssi Kainuuseen, mutta se jouduttiin peruuttamaan vähäisen kiinnostuksen takia.

Aivan hankkeen lopussa otettiin uusintapainokset suosituimmista hanke-esityksistä. Näin hankkeen materiaalit jäävät elämään ja jaettavaksi vielä hankkeen päätyttyäkin. Kutakin esitettä, Haasta itsesi Suomen luonnossa, Kalasta, sienestä, marjasta –esitystä ja Myyttiset luontotarinat –esitystä, tilattiin 8000 kpl.

Hankkeen päättymisen aikoihin hankkeen tuloksista, vaikutuksista ja toimenpiteistä kerrottiin avoimesti maakuntiin yrittäjien lisäksi elinkeinopäälliköiden ja matkailusihteerien kautta. Lisäksi lähestyttiin kaikkia tiedossa olevia tiedotushankkeita tai muuta vastaavia hankealueelta, jotta tulokset tavoittavat mahdollisimman monta taho.

4.2.2 Aikataulu

Hanke toteutettiin aikavälillä 1.8.2009 – 31.10.2012. Hanke aloitettiin yhteistyötahojen ja hankeyritysten kartoituksella sekä tiedotustilaisuuksilla. Tämän jälkeen toteutettiin hankehakemukseen kirjattuja toimenpiteitä.

4.2.3 Resurssit

Hankkeen projektipäällikkö ja projektisihteeri ovat olleet työsuhteessa Arktiset Aromit ry:n alaisuudessa pääsääntöisesti kokoaikaisena. Julkaisusuunnittelija on ollut työsuhteessa Arktiset Aromit ry:hyn ja hän sekä yhdistyksen toiminnanjohtaja ovat työskennelleet hankkeelle osa-aikaisesti tarpeen mukaan.

4.2.4 Toteutuksen organisaatio

Hankkeen vastuullisena toteuttajana on ollut Arktiset Aromit ry. Arktiset Aromit ry on valtakunnallinen yhdistys, joka edistää luonnontuotteiden talteenottoa, jatkojalostusta ja käyttöä.

4.2.5 Kustannukset ja rahoitus

Työ- ja elinkeinokeskuksen hankepäätöksen 1.7.2009 mukaan hanketta rahoitetaan 95% julkisella rahoituksella. EU-rahoitusosuus on 153 900 €, valtion osuus 188 100 € ja omarahoitusosuus on 18 000 €. Yhteensä hankkeen rahoitus on ollut 360 000 €.

Hankkeen kirjanpito on tehty osana Arktiset Aromit ry:n kirjanpitoa kuitenkin niin, että se on eriytetty omaksi kustannuspaikakseen. Tilintarkastuksesta vastaa Arktiset Aromit ry:n tilintarkastaja.

Hankkeen kustannukset

	Toteutuneet				Budjetti	
	2009	2010	2011	2012	Yhteensä	
Palkat ja sivukulut	27072,51	79991,08	67953,90	64122,73	242310,22	235 948
Matkakustannukset	6014,57	27808,38	5073,30	4064,48	42960,73	48 779
Vuokrat	3445,2	2996,62	3585,62	2702,47	12729,91	12 614
Muut kustannukset	647,20	3201,76	3565,38	2005,91	9420,25	11 367
Ostopalvelut ja Palkkiot	3205,96	10677,25	20435,15	19912,91	51061,27	51 292
KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	40385,44	124675,09	100613,35	92808,50	358482,38	360 000
YRITYSRAHA/OMARAHOITUS	400	15568,9	1877,65	204,88	18051,43	18000

4.2.6 Raportointi ja seuranta

Hankkeen ohjausta ja seuranta varten asetettiin ohjausryhmä, joka kokoontui 17.5.2010 Iso-Syötteellä, 11.4.2011 Kajaanissa, 21.2.2012 Valtimolla ja 18.9.2012 Rovaniemellä. Ohjausryhmään kuuluu luonnontuotealan yrittäjiä, kouluttajia ja kehittäjiä. Ohjausryhmä on asiantuntemuksellaan ohjannut toimenpiteiden toteuttamista.

Ohjausryhmä:

Niina Vesterinen	Matkailun teemaryhmä
Matti Veijola	Ärmätti
Markus Riipinen	Riipisen Riistaherkut Oy
Ismo Pasanen	Eräopas, Lapland Safaris
Kerttu Härkönen	Metsähallitus
Maija Pyhäjärvi	Lapin Martat ry
Päivi Fukuda	Matkailu- ja tekstiilialan yrittäjä
Pirkko Karvonen	Puteli Oy
Raija Ruusunen	Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu
Simo Moisio	Arktiset Aromit ry

Hankkeesta on tehty vuosiraportti jokaisen kalenterivuoden päätteeksi. Ne on toimitettu hankealueen Ely-keskuksiin ja ohjausryhmälle.

4.2.7 Toteutusoletuksien ja riskien

Toteutusoletuksena oli hankkeelle määriteltyjen tavoitteiden saavuttaminen määriteltyjen toimenpiteiden kautta. Toimenpiteitä hankkeen aikana toteutettiin varsin paljon, varsinkin matkailun ja luonnontuotteiden käytön edistämisen eteen tehtiin paljon töitä. Riskinä olivat hankkeen kohderyhmiin kuuluvan yrityskentän monimuotoisuus ja erilaiset tarpeet. Vähemmälle huomiolle jäivät ammattikeittiöalan ihmiset, lähinnä

huonon tavoitettavuuden vuoksi. Ammattikeittiöväestä tavoitettiin lähinnä matkailuyrityksien keittiöväki, jolle tuotettiin ja välitettiin tietoa luonnontuotteiden hyödyntämisestä.

4.3. Yhteistyökumppanit

Yhteistyötä on tehty hankealueella matkailu- ja luonnontuotealan yritysten, muiden hanketyöntekijöiden, koulujen sekä kehittämisorganisaatioiden kanssa. Yhteistyötahoina viestinnässä ovat olleet mm. Proagriat, Naturpolis Oy, Luontoyrittäjyysverkosto ja 4H. Yhteistyössä tiiviisti ovat olleet muun muassa seuraavat hankkeet:

- Kainuun Lähiuokahanke, ProAgria Kainuu/Kainuun Maa- ja kotitalousnaiset
- Luonnontuoteala tutuksi –tiedotushanke, Oulun 4H
- Kainuun maaseutuyritysten elinvoima –hanke, MTT Sotkamo
- Maaseutuelinkeinojen kehittämisen tiedostus-, koordinaatio- ja aktivointihanke, MTK-Pohjois-Suomi ry
- Maaseutuohjelmat tutuksi-tiedonvälityshanke, Oulujärvi Leader
- Wild Taiga-matkailuhanke, Kainuun Etu
- Uutispuuro- maaseututiedotushanke, MSL, Pohjois-Pohjanmaa
- Innometsä -hanke, Metsäkeskus Oulu
- Lappi Luo
- Karelia a la carte

Liite 2. Tahot joiden kanssa on tehty yhteistyötä hankkeen aikana ja tahot jotka ovat osallistuneet hankkeen toimiin.

4.4. Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Hankkeen tuloksia ja vaikutuksia tarkastellaan tarkemmin hankkeelle määriteltyjen kolmen päätavoitteen kautta. Hankkeen suurimmat vaikutukset ovat olleet luonnontuotetietouden ja luonnontuotteiden hyödyntämisen lisääminen. Luonnontuotteiden käytön edistämiseksi matkailussa hyödyksi ovat olleet opintoretket ja monikielinen materiaali. Hanke oli myös myötävaikuttamassa luonnontuotealan koulutuksen käynnistymistä Pohjois-Suomessa.

4.4.1 Sienituntemuksen lisääminen, kaupallisten mahdollisuuksien tiedotus ja toimijoiden verkottaminen

• Luonnontuotealan koulutuksen kehittäminen

Luonnontuotealan koulutuksen kehittämispäivien tuloksena alkoi luonnontuotealan koulutus myös Pohjois-Suomessa. PSK Aikuisopisto Oulussa aloitti syyslukukaudella 2010 keruutuotetarkastajan erikoisammattitutkintoon valmistavan koulutuksen. Tämä on merkittävää, koska aiemmin koulutusmahdollisuuksia on ollut vain eteläisessä Suomessa, vaikka luonnontuotealalla on suuri merkitys elinkeinona pohjoisessa Suomessa.

• Alan huomioarvon nostaminen

Luonnontuotealan huomioarvon lisäämiseksi järjestettiin poimintakilpailut vuosina 2010 ja 2011. Näin haluttiin kannustaa suomalaisia poimimaan marjoja myyntiin. Kilpailu ei kuitenkaan onnistunut tavoittamaan ihmisiä toivotun mukaisesti. Tämän kertoo se, että kilpailuesitteitä ja -kuponkeja lähti eri puolille hankealuetta tuhansia, ja vain murto-osa niistä palautui takaisin. Tässä muodossa ja näin toteutettuna kilpailulla ei saavutettu toivottuja tuloksia ja jatkossa asian eteen tulee kehittää uusia toimintamuotoja.

Poimintakilpailu osoitti kuitenkin sen, että jos ostopiste innostuu kilpailusta ja kannustaa osallistumaan siihen saavutetaan hyviä tuloksia ja kilpailua jo odotettiin seuraavana vuonna.

Huomioarvoa alalle haettiin myös Marjastuksen MM -kisoilla, josta varsinkin paikallismedia kirjoitti varsin ahkerasti. Myös yksi saksalaistoimittaja oli seuraamassa kilpailua ja toimitti siitä jutun saksalaislehteen. Erilaisilla tempauksilla saadaankin median ja ihmisten huomio kiinnitettyä alaan ja innostamaan poimintaan.

- **Sienituntemuksen lisääminen**

Sienipäivää kehuttiin osallistujien kesken mielenkiintoiseksi ja tyytyväisiä oltiin etenkin siihen, että päivässä käytiin läpi erilaisia sieniruokia, joita on helppo soveltaa omassa keittiössään. Tällaisessa koulutuksessa tärkeää on kouluttajan valinta, Esko Holopaisen pitkä kokemus ravintola-alalta oli omiaan koulutukseen ja antoi osallistujille paljon hyödyllistä tietoa. Sienipäivä oli varmasti yksi antoisimmista hankkeen järjestämistä tapahtumista. Hanke suunnitteli myös sieniretkiä, mutta niihin ei saatu tarpeeksi osallistujia.

- **Toimijoiden verkottaminen**

Toimijoiden verkostoitumisen työkaluksi hanke loi yritysrekisterin. Se on otettu varsin hyvin vastaan yrittäjien keskuudessa ja useat yritykset ovat ilmoittaneet tietonsa rekisteriin. On tärkeää, että alan toimijat voivat löytää helposti muita alan yrittäjiä, ja täten rekisteri toimii verkottumisen työkaluna. Verkottumisen apuna toimivat myös erilaiset kurssit, joita hanke järjesti.

- **Kaupalliset mahdollisuudet**

Ideota luonnontuotteiden kaupalliseen hyödyntämiseen annettiin mm. hankkeen järjestämällä kurseilla. Esimerkiksi hanke toteutti yrittäjille erilaisia yrittäjiin liittyviä kurseja, joissa teemoina olivat mm. yrttien tunnistus, voiteiden valmistus ja aterian valmistus yrttejä hyödyntäen. Näistä yrittäjät saivat konkreettisia ohjeita kuinka hyödyntää luonnontuotteita omassa yrityksessä. Kurssit olivat varsin suosittuja ja joitain kurseja järjestettiin kahteen kertaan, jotta kaikki halukkaat pääsisivät mukaan.

4.4.2 Luonnontuotteiden tehostettu hyödyntäminen ja tuotteistaminen matkailussa

- **Opintoretket**

Hankkeen opintoretket Japaniin ja Italiaan lisäsivät toimijoiden kohdemaan tietoutta ja he saivat tietoa kohdemaan matkailijoiden toiveista. Opintoretket loivat suoria kontakteja maiden matkanjärjestäjiin ja matkapaketteja suunniteltiin alustavasti jo matkalla.

Kotimaan opintoretkillä yritykset saivat tilaisuuden tavata alan toimijoita, luoda yhteyksiä ja verkostoitua keskenään. Yrityksiltä saadun palautteen myötä on syytä uskoa, että retket poikivat jatkossa yhteistyökuvioita eri yritysten välillä.

- **Tuotteistaminen matkailussa**

Luonnosta Idea -kilpailu toi esille uusia matkailijaa kiinnostavia aktiviteetteja, palveluja ja tuoteideoita. Kilpailun tuloksia voidaan pitää hyvinä ja vastauksista voi päätellä että matkailijat kaipaavat etenkin luonnossa liikkumista ja tekemistä lomiltaan. Myyttiset kirjoituskilpailun tarinoita on julkaistu netissä ja kirjasena. Nämä tarinat auttavat yrittäjiä mielikuvamarkkinoinnissa. Yrittäjille on myös viestitetty, kuinka tärkeää on tarinallistaa tuotteita.

Tuotteistustyötä on tehty lisäksi yhdessä Kajaanin ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa. Hankeaikana toteutettiin kaksi erilaista luontotapahtumaa yhteistyössä koulun kanssa sekä hanketyöntekijät osallistuivat toimeksiantajina kansainvälisen opiskelijaryhmän Tourism Product

Development –kurssille syksyllä 2012. Tuotteistustulokset ja yhteistyön kuvaus jäävät hankkeen internetsivuille kaikkien ulottuville ja niistä tiedotetaan yhteistyöverkostolle laajasti.

- **Opinnäytetyöt**

Opinnäytetyö kiinalaisten matkailijoiden kiinnostuksesta Suomea kohtaan toi paljon arvokasta tietoa. Opinnäytetyöstä on julkaistu hankkeen internet-sivuilla tiivistelmä suomeksi sekä koko työ englanniksi.

Miia Pakkasen tekemä opinnäytetyö valokuvia luonnontuotteista ja matkailusta ei aivan vastannut hankkeen tarpeita, todennäköisesti kuvaaja ei täysin ymmärtänyt, millaisia kuvia tarvitsemme ja/tai hänen ammattitaitonsa opiskelujen tässä vaiheessa ei vielä riittänyt kuvien toteutukseen. Kuitenkin hyödynsimme muutamia kuvia Haasta itsesi Suomen luonnossa -esitteessä.

Opinnäytetyönä tehty selvitys matkailun ja luonnontuotteiden yhdistämisestä kartoittaa alan mahdollisuuksia ja yrittäjien toiveita ja haasteita. Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan luettavissa hankkeen nettisivuilta.

- **Matkailua palveleva materiaali**

Japanin- ja Italiankieliset sekä monikielinen matkailuesitteet palvelevat Suomeen matkaavia. Etenkin monikielinen Haasta itsesi Suomen luonnossa -esite on saanut paljon kiitosta ja se on koettu varsin tarpeelliseksi. Suuren kysynnän vuoksi siitä otettiin hankkeen aikana jo uusintapainos.

Mökkikansio tarjoaa matkailijoille perustietoa ja reseptejä luonnontuotteista suomeksi ja englanniksi. Mökkikansio on netissä kaikkien vapaasti ladattavissa, täten on mahdoton tietää kuinka paljon sitä on hyödynnetty. Kuitenkin mökkikansiosta on kerrottu eri tilaisuuksissa ja monet yrittäjät ovat ottaneet tiedon positiivisesti vastaan. Mökkikansio palvelee laajasti matkailijoita ja edistää luonnontuotteiden tuntemusta ja kannustaa kokeilemaan luonnontuotteita matkalla. Matkailuyrittäjille mökkikansio tarjoaa oivallisen mahdollisuuden kertoa lähiseudun tarjoamista mahdollisuuksista.

Hanke tuotti kaksi nettilehteä, molempiin lehtiin saatiin paljon mielenkiintoisia artikkeleita alan yrittäjiltä ja toimijoilta. Nettilehdet ovat varsin edullinen tapa kertoa alan ajankohtaisista asioista ja netissä julkaistuna tieto leviää varsin laajalle.

Mitä luonnossa tapahtuu nyt? -tiedotesarja kohdennettiin matkailuyrittäjille. Tiedotteet poikivat kiitosta yrittäjien taholta. Tällainen ajankohtainen tiedottaminen, jossa ennakoidaan tulevat sadot, palvelee yrittäjiä, jotka voivat reagoivat ajoissa tulevaan ja osaavat markkinoida asiakkailleen ajankohtaisia luonnontuotteita.

Artiset Aromit ry jatkaa varastoon jääneiden matkailuesitteiden tilausten vastaanottoa ja vastaa lisäpainosten markkinoinnista.

- **Matkailualan koulutuksen kehittäminen**

Vuokatin luontopäivä tarjosi oppilaille elämyksiä ja antoi opettajalle vinkkejä kuinka luonnontuotteet voidaan ottaa osaksi koulutusta. Laajemmin luonnontuotteet pääsivät esille syksyn Wild Food & Wild Life –retkipäivän aikana sekä Tourism Product Development –kurssilla Kajaanin Ammattikorkeakoulussa. Etenkin retkipäivä teki oppilaille tutuiksi luonnontuotteet ja he näkivät kuinka monenlaisia tuotteita niistä voi valmistaa. Tuotekehityskurssin pääasiallinen tavoite oli opettaa opiskelijoita suuntaamaan ajatuksiaan luonnontuotteiden tuotteistamiseen tulevaisuudessa työssään. Monipuolisesta yhteistyöstä Kajaanin Ammattikorkeakoulun kanssa tiedotettiin myös muille ammattikorkeakouluille innostuksen levittämiseksi ja

toimet saivat myös paikallisen median huomiota. Muun muassa Kainuun Radio ja Kainuun Sanomat kiinnostuivat aiheista.

4.4.3 Ammattikeittiöyhteistyön kehittäminen

- **Lähiruuan kysynnän kasvattaminen**

Hanke innosti Lähiruokapäivien aikana kuluttajia lähiruuan käyttöön ja kannusti varsinkin luonnontuotteiden käyttöön. Hankkeen infopisteellä kävi ihmisiä tasaiseen tahtiin keskustelemassa lähiruuasta ja varsinkin sienten hyödyntämisessä ruuassa.

Järvikala ja luonnontuotteet reseptikilpailu toi uusia oivalluksia luonnontuotteiden ja kalan yhdistämisestä. ja Kalasta, sienestä, marjasta! -ruokaohjevihko edistää näiden lähiruokien käyttöä ja tarjoaa ravintola-alan yrittäjille ideoita siitä kuinka luonnontuotteita voidaan hyödyntää entistä monipuolisemmin.

Ammattikeittiöille suunnatulla tiedotuksella pyrittiin lisäämään luonnontuotteiden käyttöä ammattikeittiöissä ja edistämään ammattikeittiöiden tietoa luonnontuotteita tarjoavista yrityksistä.

- **Tuotenäyttelyiden kokoaminen**

Terve Ruoka -messujen vaikutukset tulivat esille konkreettisenä yhteistyönä yrittäjien kanssa. Lisäksi messuosasto antoi yrittäjille mahdollisuuden verkostoitua keskenään ja tuoda tuotteitaan tunnetuksi kuluttajille. Messuilla vieraili myös ammattikeittiöväkeä ja yrittäjät saattoivat tehdä tuotteitaan tutuiksi myös heille.

Metsäpäivillä oli niin ikään mukana yrittäjiä. Päivä oli varsin onnistunut ja yrittäjät olivat tyytyväisiä päivään. Yhteisen ilmeen alle kerätyt luonnontuotteet ja luontomatkaileuyritykset saivat huomiota osakseen. Tällaisia yhteisosastoja yrittäjät toivoivat jatkossakin järjestettävän.

Toisaalta on haastavaa löytää yrittäjiä kiinnostavat tapahtumat ja ajankohdat. Hankkeen aikana yhteisosasta mahdollisuutta tarjottiin useampaan tilaisuuteen, kuten Suomakiertue ja Ammattikeittiösenssit. Näihin tapahtumiin ei kuitenkaan ollut tarpeeksi osallistujia, jotta yhteisosasto olisi saatu rakennettua. Vaikuttaa siltä, että laaja hankealue ja luonnontuote- ja matkailualan yrittäjien yhdistäminen saman osaston alle on lähes mahdotonta. Jatkossa voisi olla tehokkaampaa keskittyä pienempiin alueellisiin tapahtumiin.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Hankkeen aikana yrittäjien kanssa käytyjen keskustelujen ja opinnäytetyön selvityksen mukaan yrittäjillä on kiinnostusta luonnontuotteiden käyttöön. Luonnontuotteiden käytön lisääminen edellyttää jatkossa lisää kursseja, joissa opetellaan luonnontuotteiden hyödyntämistä. Tällä hetkellä kiinnostusta on etenkin yrttien monipuolisen hyödyntämiseen, sienet kiinnostavat ravintola-alan ihmisiä.

Lisäksi kiinnostus erikoisluonnontuotteita, kuten pakurikäppää ja pihkaa kohtaan on kasvussa. Näiden osalta on toivottu esitteitä ja kursseja. Hankkeessa erikoisluonnontuotteet eivät päässeet suureen rooliin, joten niiden käytön lisäämisessä on jopa vielä enemmän työn sarkaa kuin marjojen, sienten ja yrttien käytön lisäämisessä. Luonnontuotealan tiedotustyö vaatii joka tapauksessa jatkuvuutta ja tekijöitä vuodesta toiseen.

Sienipuolella olisi tärkeää kehittää alaa kokonaisvaltaisesti. Alalle tulisi saada uusia toimijoita, tässä tulevat hankkeet voisivat auttaa esimerkiksi koulutuksen ja opintoretkin. Lisäksi sienituntemusta tulisi lisätä ja innostaa ihmisiä sienten keräämiseen ja käyttöön.

Luonnontuotteiden raaka-aineen saanti on ongelmana monille yrittäjille. Tulevaisuudessa tähän ongelmaan tulisi keskittyä tarkemmin ja kehittää toimenpiteitä joilla raaka-ainesantia turvataan.

Luonnontuotetietouden lisäksi yrittäjät ovat toivoneet markkinointi- ja myyntiapua. Toiveita on tullut yleisen imagon kohottamisesta ja näkyvyyden tuomisesta yrittäjille. Matkailuyritykset niin ikään kaipaavat lisää uudenlaista markkinointimateriaalia käyttöönsä. Kysyntää on etenkin mielikuvamarkkinointiesitteille, käännettynä useille kielille. Useat yritykset ovat kyselleet etenkin sähköistä materiaalia, jota he voivat linkittää omille sivuilleen. Lisäksi opintoretkeä potentiaalisiin kohdemaihin tulisi tehdä enemmän.

Koulutusta tulisi vielä kehittää, jotta luonnontuotteiden tuntemus olisi osa esimerkiksi matkailualan koulutusta. On tärkeää, että alan ammattilaisilla on perustiedot hyödynnettävistä luonnontuotteista. Koulutusta tulisi suunnata etenkin ohjelmapalveluista vastaaville henkilöille. Tulisi löytää yhteistyöstä kiinnostunut oppilaitos, joka olisi valmis sisällyttämään luonnontuotteet opetukseen. Tulevat hankkeet voisivat olla tukena valmistamassa materiaalia ja toteuttamassa erilaisia teemapäiviä. Luonnosta Sinulle II työskenteli tuloksellisesti Kajaanin AMK:n kanssa ja tätä työtä tulisi jatkaa laajemmassa mittakaavassa myös muualla.

Yleisesti ottaen hanketoimijoiden yhteistyön lisäämiseksi ja päällekkäisten toimintojen välttämiseksi olisi hyödyksi, jos tieto toisista käynnissä olevista hankkeista ja niiden toiminnoista olisi helposti ja kohtuullisessa ajassa saatavissa. Hankeorganisaation kotimaakunnassa viestit liikkuvat suhteellisen hyvin tutuissa piireissä, mutta ylimaakunnallinen hanke vaatii jo erityisen toimivaa verkostoa, jotta tiedetään mitä yhteistyökumppanit milloinkin tekevät. Tiedotusvajetta voisi korjata esimerkiksi sähköinen hanketietopankki, joka olisi helppokäyttöinen, kaikkien tahojen tiedossa ja rahoittajasta riippumaton valtakunnallinen tietopankki.

Esiselvityshanke olisi voinut olla tarpeellinen tämänkaltaisen hankkeen taustalle, sillä selvityksen aikana olisi voitu luoda valmiiksi kontaktit ja etsiä yhteistyötahot sekä yritykset. Näin hanke olisi päässyt suoraan toteuttamaan tarkemmin kohdennettuja toimintoja ennalta määritetyille kohderyhmille. Lisäksi yrittäjiä on vaikea sitouttaa hankkeisiin, jotka eivät ole suoraan yritystoimintaa kehittäviä. Eli tästäkin näkökulmasta ajatellen olisi esiselvityshankkeelle ollut tilaus, näin oltaisi saatu kartoitettua todelliset tarpeet ja kiinnostukset – saatu ehkä enemmän yrityksiä mukaan tai suunniteltu hankkeen toiminta konkreettisempia.

Mediasuhteiden luominen suurella hankealueella ja nykypäivän tietoähkyn keskellä on myös haasteellista, vaikka näkyvyyden, kuten median, rooli tiedotushankkeessa olisi tärkeä. Suurella hankealueella tulisi ehkä näkyä kentällä säännöllisemmin ja panostaa rahallisesti enemmän maksettuun mainontaan sekä messuosallistumisiin.

Ohjausryhmä ehdotti, että tulevissa hankkeissa on syytä pohtia edelleen kuinka luonnontuotteet saadaan kytketyksi osaksi matkailua. Tuotiin esille esimerkiksi idea luonnontuotteiden kytkemisestä muuhun luontomatkailuun, kuten jo suosittuun kalastukseen. Uusiksi kohderyhmiksi nousivat maahanmuuttajat ja nuoret esimerkiksi urheiluseurojen/-koulujen kautta. Myös yhteistyötä muiden koulujen kanssa pidettiin tärkeänä, jotta luonnontuotteet kytkettyisivät osaksi opintoja mm. matkailu-, elintarvike- ja hyvinvointialoilla. Ohjausryhmä ehdotti myös lisäpanostusta jatkossa pienyrittäjien aseman parantamisesta esimerkiksi raaka-aineen saannin suhteen. Tehtävää on lisäksi yhteistyön vahvistamisessa, yhtenä vaihtoehtona nähtiin esimerkiksi yhteisvarastot ja –ostot. Toiveena oli saada luonnontuotteet teemaksi uudelle ohjelmakaudelle ja lisäksi alan näkyvyyden ja nuorten kiinnostuksen herättämiseksi voisi ohjausryhmän mukaan käyttää monipuolisemmin nykymedioita ja –teknologiaa hyväksi alan imagon nuorentamiseksi. Lisäksi toivottiin, että joku jatkaisi hankkeen aloittamia toimintoja. Esimerkiksi

pienyrittäjille suunnatut kurssit ovat saaneet hyvän vastaanoton, ja olisikin hyvä, että ne jatkuisivat kansalaisopistojen tai neuvontajärjestöjen toimesta. Myös hankkeen aloittamaa yhteistyötä koulujen kanssa tulisi jatkaa, sillä opiskelijoilta saadaan usein tuoreita luovia ideoita.

Luonnosta Sinulle II -hankkeen haasteina on ollut mm. laaja hankealue, ja ohjausryhmä pohti, olisivatko eri puolille hankealuetta sijoittuneet työntekijät helpottaneet hankealueen haltuunottoa. Toisena vaihtoehtona nähtiin hankealueen teemoittaminen erilaisten tarpeiden mukaisesti.

Hankkeen vaikutuksia pidettiin ohjausryhmän keskuudessa vaikeasti arvioitavina, sillä näkyvät tulokset tulevat aina viiveellä. Hanke sai osaksi kiittelyä sen useista toimista ja vaikka kaikissa tavoitteissa ei täydellisesti onnistuttu, positiivisia tuloksia on runsaasti. Hankkeen teemat ovat kaikkien mielestä entistäkin ajankohtaisempia: ruoka kiinnostaa ihmisiä yhä enemmän, lähiruokatrendi on voimissaan ja luonnon antimet kiinnostavat - näin lähtökohdat luonnontuotealan kehittämisen kannalta ovat jatkossa hyvät.

6. Allekirjoitukset ja päiväys

Simo Moisio

Arktiset Aromit ry:n toiminnanjohtaja

Heidi Juntunen

Luonnosta Sinulle II –hankkeen projektisihteeri

Riitta Ylilehto

Luonnosta Sinulle II –hankkeen projektipäällikkö

Suomussalmella 31.10.2012

7. Liitteet

Liite 1 Muiden tahojen järjestämät tapahtumat joihin hankehenkilökunta on osallistunut

Liite 2 Tahot joiden kanssa on tehty yhteistyötä

Liite 3 Tapahtumien ohjelmat

Liite 4 Tapahtumien osallistujalistat

Liite 5 Matkaraportit

Japani

Italia

Liite 6 Tuotetut julkaisut

Japaninkielinen esite

Luonnosta idea -kilpailun juliste

Marjojen ja sienten poimintakilpailu 2010

Italiankielinen esite

Mökkikansiot

Nettilehti 2011

Marjojen ja sienten poimintakilpailu 2011

Haasta itsesi Suomen luonnossa

Myyttiset luontotarinat

Kalasta, sienestä, marjasta!

Nettilehti 2012

Liite 7 Esitteiden jakelu

Liite 8 1.8.2009–31.10.2012 lähetetyt lehdistötiedotteet

Liite 9 1.8.2009–31.10.2012 ilmestyneet lehtijutut ja muiden sivuilla internetissä julkaistut tiedotteet hankkeesta

Liite 10 1.8.2009-31.10.2012 julkaistut lehti-ilmoitukset

Liite 11 Tulosteet hankkeen internetsivuilta, sosiaalisesta mediasta sekä kuvia hankkeen tapahtumista

Liite 12 Hankkeen avoimien työpaikkojen ilmoitukset

Liite 1: Muiden tahojen järjestämät tapahtumat, joihin hankkeen henkilökunta on osallistunut (PP = projektipäällikkö, PS = projektisihteeri)

Tapahtuma	Toiminta	Hyöty	Paikalla
31.8.2009 Lähiruokaviesti, Muhos	Osallistuminen pyöräilyyn	Näkyvyyttä hankkeelle	PP ja PS
7.9.2009 Välipalalla on väliä -seminaari, Kuopio	Osallistuminen seminaariin	Uutta tietoa hankkeen ja toimijoiden käyttöön	PP
7.10.2009 Elintarvikealan toimijoiden kokousretki, Paltamo	Osallistuminen	Verkostoituminen muiden alueen hankkeiden kanssa	PP ja PS
27.10.2009 Flow Café - seminaari, Vuokatti	Osallistuminen	Uutta tietoa hankkeen ja toimijoiden käyttöön	PP ja PS
28.10.2009 Maaseutusenssit, Paltamo	Osallistuminen	Tietoa Kainuussa tehtävistä hankkeista, verkostoituminen	PP ja PS
6.-8.11.2009 ELMA- messut, Helsinki	Vierailu messuille ja keskustelu yritysten edustajien kanssa	Yritysten tarpeiden kartoitus, tiedotus hankkeesta	PP ja PS
24.-25.11.2009 Natural Products, traditions and tourism -seminaari, Levi	Osallistuminen ja suullinen esitys	Uutta tietoa, verkostoi- tuminen Lapin alueen hanketoimijoiden kanssa	PP
9.12.2009 Hanketreffit, Kajaani	Osallistuminen	Käytännön apua hankemaksatukseen, verkostoituminen	PP ja PS
Matkamessut 2010	Verkostoituminen ilman osastoa	tavattiin matkailuyrittäjiä, matkailuyhdistyksiä sekä matkanjärjestäjiä. Kiinnostuneisuutta ja keskusteluyhteys saatiin luotua 17 kpl eri näytteilleasettajan kanssa.	PS
1.2.2010 Metsän uudet mahdollisuudet matkailubisneksessä	Osallistuminen	Ideakilpailun mainostus ja suhteiden luominen Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskukseen ja MSL:n	PS

5.2.2010 Kainuun kulttuurifoorumi	Osallistuminen	Uutta tietoa hankkeen käyttöön kulttuurin ja matkailun yhdistämiseksi	PP ja PS
18.2.2010 Lähiruokaselvityksen julkistaminen	Osallistuminen	Uutta tietoa hankkeen ja toimijoiden käyttöön	PP ja PS
24.3.2010 Byrokratian purkupäivä	Osallistuminen	Uutta tietoa hankkeen ja toimijoiden käyttöön	PP
3.5.2010 Matkailun ja kulttuurin tuotekehityspaja	Osallistuminen	Uutta tietoa hankkeen ja toimijoiden käyttöön	PS
3.5.2010 Ruoka ja matkailuseminaari	Osallistuminen	Uutta tietoa hankkeen ja toimijoiden käyttöön	PP
4.5.2010 Elintarvikepäivä	Osallistuminen	Uutta tietoa elintarvike alan trendeistä, ympäristötietoisesta kuluttamisesta ja sosiaalisen median osalta	PP
11.5.2010 Kainuun matkailun kansainvälisen strategian linjauksia 2011-2020	Osallistuminen	Tulevaisuuden työpajassa hanke toi esille luonnon huomioon ottamisen matkailussa ja sen kehittämisessä	PS
17.5.2010 Ohjausryhmän kokous	Kokoonkutsuja	Hankkeen läpikäyminen ohjausryhmän kanssa	PP ja PS
18.-19.5.2010 Valtakunnallinen kylämatkailu seminaari	Osallistuminen	Uutta tietoa kylämatkailusta hankkeen ja toimijoiden käyttöön	PP
19.5.2010 Voimametsäseminaari	Puheenvuoro ja esitteiden jako	Hankkeen esittely ja tunnetuksi tekeminen uusille yrityksille	PS
25.5.2010 MTK, Maaseutujen kehittäminen	Osallistuminen	Uutta tietoa hankkeen ja toimijoiden käyttöön	PP ja PS
25.5.2010 Tiedotuksen koordinointi	Osallistuminen	Uutta tietoa hankkeen ja toimijoiden käyttöön	PP ja PS

25.5.2010 Opinnäytetyön esittely	Osallistuminen	Suhteiden luominen AMK:hon ja Kiinalaisiin vieraisiin	PP ja PS
31.5.2010 Kainuulainen lähiruokahanke	Osallistuminen	Osallistuminen kehitystyöryhmän jäsenenä lähiruokahankkeeseen	PP
20.4.2010 Kainuun elintarvikepäivän suunnittelupalaveri	Osallistuminen	Osallistuminen suunnitteluun	PP
16.-18.7.2010 Viepperhauta, Suomussalmi	Hankkeen esittely, poimintakilpailun markkinointi		PP ja PS
1.9.2010 Hanketreffit	Osallistumien, tutustuminen yhteistyötahoihin.	Uutta tietoa hankkeen käyttöön	PP ja PS
9.9.2010 Jokamiehen oikeudet seminaari	Osallistuminen	Uutta tietoa hankkeen ja toimijoiden käyttöön	PP
22.-23.9.2010 Hanketyöntekijöiden Syysretki	Osallistuminen, hankkeen esittely, yhteistyötahojen tapaaminen	Uutta tietoa hankkeen käyttöön. Hankkeen tunnetuksi tekemistä	PP ja PS
14.10.2010 Kainuun Elintarvikepäivä	Osallistuminen, yhteistyötahojen tapaaminen	Uutta tietoa hankkeen ja toimijoiden käyttöön	PS
2.11.2010 Kekri-seminaari	Osallistuminen	Uutta tietoa hankkeen ja toimijoiden käyttöön	PS
3.11.2010 Luontomatkaailun suunnittelupalaveri	Osallistuminen, hankkeen terveiset Italia-opintoretkestä	Välitettiin tietoa hankkeesta ja kerrottiin kokemuksista.	PP
26.11.2010 ELMA-messut	Hankkeen esittely paikalla oleville yrittäjille	Tietoa hankkeesta yrittäjille, yrittäjien toiveiden kartoitus	PP ja PS
25.-26.3.2011 Terve Aikuinen - Terve ruoka messut, Kuopiossa	Yhteisosasto yritysten kanssa	Hankkeen esittely, yhteistyö yritysten kanssa	PP, PS

30.-31. 7.2011 Viepperhauta Suomussalmella	Yhteisosasto Suomussalmen kunnan kanssa	Hankkeen esittely, matkailijoiden ja paikkakuntalaisten kuuleminen	PS
4.10.2011 Luonnontuotealan valtakunnallinen tutkijapäivä	Osallistuminen	Uusimpiin alan tutkimuksiin tutustuminen, alan ihmisiin tutustuminen	PP
5.10.2011 Valtakunnallinen luonnontuotealan seminaari Rovaniemellä	Osallistuminen	Luonnontuotealan eri tahojen kuulumiset ja tulevaisuuden suunnitelmien kuuleminen	PP
26.10.2011 Yritys-Suomi Matkailuklinikka Suomussalmella,	Hankkeen esittely	Kerrottiin hankkeen julkaisuista ja tulevista toiminnoista matkailualan yrittäjille	PP, PS
10-11.11.2011 Maaseutupäivät Vuokatissa	Osallistuminen	Maaseudun ajankohtaiset kuulumiset ja tulevan enakointi	PP
23.11.2011 Kristallipallo, Maaseudun tulevaisuudennäkymät, Kajaanissa	Osallistuminen	Maaseudun tulevaisuuden näkökymien selvittely	PP, PS
1.12.2011 TEM matkailutoimialaraportin julkistaminen Vuokatissa	Osallistuminen, monikielisen esitteen jakaminen	Matkailualan tulevaisuuden odotusten selvittäminen	PP, PS
27.3.2012 Villiyrttiseminaari, rovaniemi		Tietoa yrttien tämän- hetkisestä hyödyntämisestä ja tulevaisuuden näköymistä	PP, PS
10.5.2012 Herkut Helsinkiin – hankkeen tapaaminen Suomussalmella	Osallistuminen	Keskustelua eri elintarvikeryhmien kaupallisista mahdollisuuksista, Kainuusta Helsinkiin	PP ja PS
15.5.2012 Ravintoa ja hyvinvointia luonnosta seminaari, Rovaniemi		Tietoa alan ajankohtaisista tutkimuksista ja tulevaisuuden näköymistä	PP

30.5.2012 Luontopolku - päivä, Oulu	Sienten esittely	Edistetään nuorten luonnontuotetietoutta	PP,PS
27.-29.7.2012 Viepperhauta-tapahtuma Suomussalmella	Osallistuminen, hankkeen esittely	Hankkeen esille tuomista	PP ja PS
30.8.2012 Kainuun luontomatkailun tulevaisuustyöpaja	Osallistuminen alueen strategioiden ideointiin	Vaikuttaminen alueen strategioiden ideointiin	PP ja PS
7.9.2012 Kajaanin AMK:n Tourism product development - kurssi	Osallistuminen, Matkailukoulutuksen kehittäminen	AMK toivoi meiltä toimeksiantoa luonnontuotteiden tuotteistamiskurssista. Saamme opiskelijoiden saamat tuotokset hankkeen käyttöön.	PP ja PS

Liite 2

Tahot, joihin on oltu yhteydessä tai joiden kanssa tehty yhteistyötä. Lajiteltuna maakunnan ja yrityksen tai yhdistyksen nimen mukaan.

Yritys tai yhdistys	Yhteyshenkilö	Maakunta	Muuta huomioitavaa
Askan Matkailupalvelut Oy		Kainuu	osallistui ideakilp. järj.
Aloitteleva luontoyrittäjä Puolangalta	Eila Heikkinen	Kainuu	tavattu Matkailu ja kulttuuri työpajassa Kajaanissa
Ber-Ex	Kari Jansa, reetta Jansa	Kainuu	mukana Italian opintoretellä
Berrymasters	Stefan Nyman, Juha Nikula	Kainuu	Mukana italia-opintoretellä, kiinnostunut sienibisneksestä Italiassa
Biotekniikan laboratorio	Leena Heinola	Kainuu	Tavattu Kainuun lähiruoka kehittämishankkeen parissa
Ekoteko-hanke, Snowpolis	Anita Korhonen	Kainuu	tavattu pariin otteeseen, mietitty hankkeiden yhtymäkohtia
Elävä Kainuu Leader ry	Liisa Häme, Pirjo Heikkinen, Erkki Repo	Kainuu	keskusteltu jatkohankkeen mahdollisuuksista
Grafimatik	Jani Hyvönen	Kainuu	keskusteltu hankkeen Facebookin käytöstä
Hilla-apaja	Katja Toivanen	Kainuu	Kuvittaa myyttiset luontotarinat
Hoitola Tenkkapoo	Päivi Kormanen	Kainuu	Osallistui yrittikursseille
Hoitopiste Sirkkaliisa Seppänen	Sirkkaliisa Seppänen	Kainuu	Osallistui yrittiretkelle ja yrittikurssille
Hossan Lomakeskus	Ari Mäki-Runsas	Kainuu	tavattu Hossassa, kertoili lähiruoan saannin ongelmista
Hossan Poropuisto	Raili ja Kimmo Karvonen	Kainuu	tavattu
Hossan Retki Oy	Ari Juntunen	Kainuu	tavattu
Hotelli Kalevala	Lea Taina	Kainuu	tavattu, tekevät jo paljon luonnontuotematkailua, hyvä

			esimerkkiyritys
Hyvä olo Hoitola	Airi Mäkäräinen	Kainuu	Osallistui yrittäjäkurssille 21-22.6
Hyvärisen Leipomo	Mikko Heikkinen	Kainuu	Japanin matkalla
Idän Taiga, Kainuun Etu	Virpi Keränen, Jaana Keränen	Kainuu	tavattu, mahd. yhteistyötä
Iivantiiran kyläyhdistys	Vesa Rantanen, Philip Donner	Kainuu	haluavat kehittää matkailua
Intotalo	Nic Mephram, Olli Leppänen	Kainuu	tavattu, innovatiivinen henkilö
Jarmon Eräpalvelu		Kainuu	tavattu
Jukolan Taideyhdistys	Kimmo ja Merja Koskela	Kainuu	tavattu seminaarissa Kajaanissa, käyty myös yrityksessä vierailulla
Juntulan Luomutila	Annikki Suuriniemi	Kainuu	Yhteydessä raaka-aineiden tiimoilta
Kainuun 4H-piiri	Seija Heikkinen, johtaja	Kainuu	Reseptikilpailun tuomaristossa
Kainuun ammattiopisto	Kananen Marja-Liisa Raija Huttunen Anja Tolonen	Kainuu	KAO:n edustajat kala ja luonnontuote reseptien kokkaukseen
Kainuun ammattiopisto / Kuusamo	Pertti Ervasti	Kainuu	Luonnosta Idea –kilpailussa mukana
Kainuun ammattiopisto-liikelaitos, Aikuisopisto	Tiina Kuittinen	Kainuu	Luonnosta Idea –kilpailussa mukana
Kainuun ammattiopisto, Matkailuala	Jaana Koistinen	Kainuu	Luonnosta Idea –kilpailussa mukana
Kainuun Etu	Ilmo Juntunen, Tuomo Tahvanainen, Birit Oksman	Kainuu	tavattu
Kainuun Etu, Herkut Helsinkiin -hanke	Kari Malinen Mirja Hellstedt	Kainuu, Helsinki	Tavattu hankkeen seminaarissa Suomussalmella

Kainuun Etu, luontomatkailun koordinoitihanke II	Nina Jyrkäs	Kainuu	Keskusteltu hankkeen saamista tuloksista sekä siitä miten eri materiaaleja ja tietoja voisi hyödyntää Kainuussa. Puhetta oli että Kainuun Etu mm. jatkaa yhteistyötä AMKn kanssa hyvin alkaneen tuotekehityksen parissa.
Kainuun ja Koillismaan kalaleader -ohjelma	Teuvo Hatva	Kainuu	Toimitti kalakuvia reseptikilpailun julisteeseen, markkinoin reseptikilpailua
Kainuun Kuutamokeikat, Suomussalmen kunnan hallituksen puheenjohtaja	Ritva Huttunen	Kainuu	osallistui ideakilp. järj.
Kainuun Lähihuokahanke	Kaisa Juntunen	Kainuu	Reseptikilpailun tuomaristossa
Kainuun maa- ja kotitalousnaiset	Minna Komulainen, Sanna Kankaanranta, Katariina Sivonen	Kainuu	yhteistyötä jatkossa
Kainuun maakunta-kuntayhtymä	Helena Aaltonen	Kainuu	tavattu, mukana Italian opintoretillä
Kainuun maaseutuelinkeinojen teemaohjelma	Sari Laukkanen	Kainuu	tavattu
Kainuun maaseutuyrittäjien elinvoima –hanke	Katja Keränen, Säde suonpää, Jari Lindeman	Kainuu	välittänyt hanketietietoamme mm. www.tukinetti.fi -sivustolla
Kainuun Martat	Tuula Kärnä	Kainuu	Reseptikilpailun tuomaristossa
Kainuun Nuotta	Mikko Leppävuori	Kainuu	keskusteltu yhteistyökuvioista
Kainuun Opisto, Pala palalta Italiaa -hankevastaava	Anna Huusko	Kainuu	Kiinnostunut yhteistyöstä etenkin italian osalta
Kainuun Sanomat	Nina Leinonen	Kainuu	toimittaja, joka kiinnostunut aiheesta
Kajaanin AMK	Mikko Keränen, Pekka Oikarinen, Hanne Torvinen, Jennifer Brosy,	Kainuu	tapaaminen ja yhteydenpitoa; opinnäytetyön tilaajat, ohjaajat ja tekijät. Lisäksi suunniteltiin AMK:n kanssa

	Pasi Korhonen, Sanna Kyyrä Peter Stricker Anne Hyvärinen Annamaija Juntunen Mika Pietarinen		kevään ja syksyn luontoretkiä. Peter Stricker vetää kurssi Tourism Product Development -kurssia
KAJAK	Teija Vainikka	Kainuu	Tavattu Kainuun lähiruokahankkeen yhteydessä
Kalevala Spirit Oy Ltd	messuedustaja	Kainuu	tavattu Matkamessuilla ja lobattu heille luonnontuoteaihetta.
Kalevala Valmennus	Johanna Kononow	Kainuu	Osallistui yrittikurssille
KAO	Heli Pirinen, Marko Karvonen	Kainuu	keskusteltu yhteistyöstä
Kemppaalan maatilalomat	Esa Kemppainen	Kainuu	tavattu
Keruutuotetarkastaja, kyläaktiivi Kuhmossa, Niemiskylän kyläyhdistys ry	Tuula Kilpeläinen	Kainuu	sähköpostitse, tavattu hanketoimijoiden tapaamisessa Kajaanissa
Kiantama	Vernu Vasunta	Kainuu	tavattu, paikallinen kansainvälinen marja-alan toimija
K-Market HerkkuKirsikka	Kirsi Moilanen	Kainuu	Lähiruokaviikon yhteydessä tavattu
Kolazko Apartments	Fredi Piudunen	Kainuu	sähköpostitse
Kotilan Tila	Ritva Järvinen	Kainuu	Olisi ollut kiinnostunut osallistumaan yhteisosastoon messuille
Kulttuuri-Kainuu, projektinjohtaja	Lasse Lyytikäinen	Kainuu	tavattu. Kiinnostunut ulkom. markkinoista, mm. Japanista.
Kuumussa Virtaa	Kati Sarvela	Kainuu	tavattu, innokas maaseutumatkailuyrittäjä
Kuurinki-tupa	Tiina Suutarinen	Kainuu	tavattu

Lentiiran Lomakylä	Eija ja Toivo Heikkinen	Kainuu	osallistui Japanin matkalle
Loma-Hossa	Irene Paasovaara	Kainuu	keskusteltu puhelimitse
Lomamökkit Paasovaara	Alpo ja Sirkka Paasovaara	Kainuu	puhelimitse
Luonnon Aromit	Aino-Liisa Lukkari	Kainuu	puhelimitse
Martinselkosen Eräkeskus	Markku Määttä	Kainuu	tavattu
Metsähallitus, luontopalvelut	Riitta Nykänen	Kainuu	innokas luontoihminen. Lähestynyt meitä ja kiinnostui mm. yrittirekistämme.
Momentti Oy	Pekka Käyhkö	Kainuu	otti yhteyttä, ja tarjoaa alihankintapalveluita
MOPO –hanke, nuorten ohjaaja	Johanna Holappa	Kainuu	tarjosivat hankkeelle harjoittelijaa Nuorten Työpajasta. Jotain yhteistyökuvioita tullaan toteuttamaan.
MTK, Maaseutuelinkeinojen koordinoitihankkeen vetäjä	Ella Mustakangas	Kainuu	tavattu ja päivitetty koordinoinnin tarvetta
Maaseutuelinkeinojen kehittämisen tiedotus-, koordinaatio- ja aktivointihanke - Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu MTK-Pohjois-Suomi ry	Anita Mäkipelto	Kainuu	Tiedotusyhteistyö
Maaseutukoordinaattori, Maaseutuelinkeinojen kehittämishanke, MTK-Pohjois-Suomi ry	Kari Tervonen	Kainuu	Tiedotusyhteistyö
MTT	Kalle Hoppula, Kati Hoppula, Elina Virkkunen	Kainuu	yhteistyötä

Mustarinda	Antti Majava	Kainuu	Tavattu
Nature Point Paljakka	Kaisa Schwarz	Kainuu	Osallistui yrittäjäkurssille
Niemisen kyläyhdistys	Tuula Kilpeläinen	Kainuu	Kiinnostunut saamaan tietoa hankkeestamme.
Nivan Koskimatkat	Liisa Heikkinen	Kainuu	puhelimitse
Oulujärven ohjelmapalvelujen kehittämisessä mukana	Viivi Sirkeinen	Kainuu	Tavattu Kainuun Elintarvikepäivässä, keskusteltu hankkeesta.
Oulujärven Kultapallo-lomat	Anja ja Vesa Homanen	Kainuu	puhelimitse sekä tavattu, kiinnostuneita
Oulujärvi Leader, ohjelmatiedottaja	Marjo Nousiainen	Kainuu	tavattu hanketoimijoiden tapaamisissa, tehnyt jutun hankkeesta Vekari lehteen
Paljakka-Puolanka matkailuyhdistys	Simo Kemppainen ja Arto Kampainen	Kainuu	tavattu
Perinnehoitola Turvetupa	Kaisu Kosamo	Kainuu	tavattu vapaa-ajalla Kajaanissa, oltu yhteydessä sähköpostitse
Perinnetila Tervämäki	Lea ja Martti Niskanen	Kainuu	kiinn. matkailun tuotekehitystyöstä, aloitteleva yrittäjä
Petoseutu-hanke, Peto-hanke	Juha Järvenpää	Kainuu	kirjoitti nettilehteen 2011
Piccolo Systems Oy	Raija Kauppinen	Kainuu	tavattu, osallistui messuille
Pitopalvelu Merja Kieppi	Merja Karjalainen	Kainuu	Osallistui yrittäjäretkelle
Polarica	Sari Piipponniemi	Kainuu	tavattu yrityksessä, kerrottu hankkeesta
Pororaja-hanke	Kyösti Karvonen	Kainuu	kiinn. yhteistyöstä
ProAgria Kainuu	Sanna Kankaanranta Katariina Sivonen	Kainuu	Tavattu Kainuun lähiruokakehittämishankkeen parissa
Ready To Go Active Oy	Taneli Sutinen	Kainuu	tavattu seminaarissa Kajaanissa, kysytty heidän

			palveluistaan ja tarpeistaan
Ruhtinansalmen Älykylä-hanke	Hans Gerber	Kainuu	yhteistyöstä kiinnostunut
Sienestä Oy	Esko Holopainen	Kainuu	rahoittaja, sienipäivän asiantuntija
Snowpolis	Leena Rusanen	Kainuu	tavattu Matkailun ja kulttuurin työpajassa
S-Market Suomussalmi	Juha Karhapää	Kainuu	Lähiruokaviikon yhteydessä tavattu
Somat siskot	Anneli Huusko	Kainuu	osallistui Yrttiretkelle ja yrttikursseille
Suomussalmen kunta, Karhulanvaara-hanke	Pirjo Heikkinen	Kainuu	tavattu
Suomussalmen matkailutoimisto, kunnan matkailusihteeri	Alpo Rissanen	Kainuu	tavattu, paikallinen matkailutoimija
Taiga Spirit yrittäjä, Lentiiran kyläyhdistyksen jäsen	Sabrina Logeais, eräpas	Kainuu	tavattu
Teatteri Retikka	Ulla Schroderus	Kainuu	tavattu eri tilaisuuksissa, mm. Kainuun kulttuurifoorumi
Tervan Tie –hanke (loppui 2009), nyk. Kajaanin AMK:n matkailun opettaja	Anne Hyvärinen	Kainuu	keskusteltu Tervan Tie –hankkeesta ja sen jatkomaht., suunniteltiin ja toteutettiin yhdessä Vuokatin luontopäivä sekä Kajaanin AMKn Wild Food & Wild Life -retkipäivä
TUTKA –hanke	Anu Huusko	Kainuu	sähköpostitse
Ukkohalla	Kimmo Kyhälä	Kainuu	ollut alusta asti sähköpostitiedotuslistallamme, tarjonnut palveluitaan hankkeen käyttöön
Upitrek, yrittäjä	Urpo Heikkinen	Kainuu	sähköpostitse, on jo Wild Taiga –hankkeessa mukana, joten ei lähde meidän hankkeeseen

Vadelmankasvattaja, kyläaktiivi Kuhmossa	Paula Tampio	Kainuu	tavattu hankevetäjien tapaamisessa
Valokuvaaja, keruutuoteneuvoja	Reijo Haukia	Kainuu	tavattu. Olemme käyneet myös hänen valokuvaus- kurssilla keväällä 2010.
Wild Brown Bear	Ari Sääski	Kainuu	puhelimitse, tekee jo hanketyötä Outdoors Finland – hankkeessa, kiinnostusta alaan
Vuokatin Viini	Nils Colliander	Kainuu	tavattu, osallistui messuille
Vuokatinmaa Oy	Petri Heikkinen, Larissa Tammis	Kainuu	Osallistui yrttikurssille 21.22.6
Vuoton Joutsen	Anja Henttunen	Kainuu	puhelimitse, rahoittaja
Wild Taiga	Virpi Keränen	Kainuu	Kirjoitti artikkelin nettilehteen, yhteistyöhanke
Ylä-Kainuun toimitus	Risto Hakola, Laura Juntunen	Kainuu	todella kiinn. luontomatkailemisaiheesta
Yritys-Suomi Kainuu	Mirja Fagerroos	Kainuu	Matkailuklinikan järjestäjä, yhteistyökumppani
Äänimerkki	Marjaana Kössö	Kainuu	Osallistui yrttikurssille
Eräopas	Aarno Peltonen	Kainuu	Kouluttajana AMK:n luontopäivässä
	Iris Kinnunen	Kainuu	Kuvittaa myyttiset luontotarinat
	Seija Kesti - Väyrynen	Kainuu	Osallistui Sienipäivään
Keruutuotetarkastaja, kouluttaja	Tarja Kurkinen	Kainuu	Kouluttajana Kainuun yrttikurssilla
	Seija Moilanen	Kainuu	Osallistui Sienipäivään
	Sinikka Moilanen	Kainuu	kuvaajalta kuvia monikieliseen esitteeseen
	Tuula Nygård	Kainuu	Osallistui yrttikurssille 21-22.6
	Anna-Mari Mäkeläinen	Kainuu	Osallistui yrttikurssille 21-22.6

	Virpi Laurikainen	Kainuu	Osallistui yrittäjäkurssille 21-22.6
AALTO ohjelmapalvelut	Anne Aalto	Lappi	hankerahoittaja
Ammattiopisto Lappia	Kyllikki Kurki	Lappi	Luonnosta Idea –kilpailussa mukana
Annelin yrtit ja karkit	Anne Anttila	Lappi	Tutustuttu yrityksen toimintaan yrittäjäyhteydessä
Arctic Circle Information	Aija Aarvevaara	Lappi	Tavattu, järjestää sieniretkiä
Arctic Fantasy Oy	Riitta Niemelä	Lappi	Rohdoskasvit-kurssilainen
Arctic Iceroad Productions	Vesa Vallo	Lappi	puhelimitse, matkanjärjestäjä
Beanaruoktu	Merketta Pajula-Boman	Lappi	tavattu ELMA-messuilla
Deliporo	Pertti Vanhanen	Lappi	Tavattu ELMA-messuilla, ottaa lapin yrittäjien tuotteita myyntiin
EHYT- Erikoisrehuja ja hyvinvointituotteita eläimille-hanke	Projektipäällikkö, Anne Tuomivaara	Lappi	Kirjoitti artikkelin nettilehteen
Elämysretket Lemmenjoella		Lappi	tavattu ELMA-messuilla, kulta pääjuttu, ei luonnontuotteita
Eräsaukko Oy, Posion Matkailuyhdistys	Ari Saukko	Lappi	Ideoitu yhdessä Matkamessuilla opintoretkeä tms. Posiolle
Home in Lapland	Kristine v. Denffer	Lappi	osallistui ideakilp. järj.
Inari Event Lapland	Anne Harju	Lappi	Japanin matkalla
Itä-Lapin kuntayhtymä	Anne Harju	Lappi	sähköpostitse, välittää tietoa alueen yrityksille
Joonatan Oy	Soile Matero	Lappi	tavattu Hyvinvointia yrteistä seminaarissa. Tilasi esitteitä, kiinnostunut luonnontuotteista.
Kauppapaikka Koivuniemi	Pekka Koivuniemi, Jari Alajoutsijärvi	Lappi	mukana Italian opintoretkellä, kiinnostunut tattabisneksestä

Kiinteistö Oy Ylläs Feeniks	Sirpa Koskenniemi	Lappi	tavattu ELMA-messuilla, hankerahoittaja
Kittilän kunta/elinkeinoasiamies	Katariina Kinnunen	Lappi	tavattu ELMAssa
Korpihilla	Ritva Kokko	Lappi	Mukana Italian opintoretellä, innokas kehittämään uusia tuotteita luonnontuotteista
Korvatunturinmaan osuuskunta	Kari Kilpimaa	Lappi	puhelimitse
Laitalan Luomutila	Tomi Malinen	Lappi	tavattu ELMA-messuilla
LAO	Anja Vitikka	Lappi	tavattu tied. til.
LapCream	Katja Misikangas Marja-Leena Merkkiniemi	Lappi	Tutustuminen yrittäjien yhteydessä yritykseen
Lapin 4H, luonnontuotealan tiedotushanke	Mika Rantaharju, Mari Niska	Lappi	mahd yhteistyötä
Lapin Ammattiopisto	Helena Ailunka, Aini Ojala	Lappi	tavattu, saimme tilat tiedotustilaisuudelle Helenan kautta, Aini tavattu ja mahd hankeyhteistyötä
Lapin Hetki -lehti	Pekka Juntti	Lappi	kirjoitti jutun hankkeesta
Lapin Keittiömestarit	Jukka Karvinen	Lappi	keskustelua hankkeesta ELMAssa
Lapin Liha	Jukka Kristo	Lappi	tavattu yrityksessä, kerrottu hankkeesta
Lapin Sara/Ylläksen Pihvikeisari	Jaana Sara	Lappi	puhelimitse, kiinnostunut luonnontuotteista ravintola ja hillojen yms. pientuotantoa
Lapin yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta	Outi Rantanen	Lappi	Luonnosta Idea –kilpailussa mukana, tiedotti opisk. emailin
Lappi Luo -työohjelma	Irja Mäkitalo	Lappi	tavattu
Lapponia Exotic	Maarit Rytkönen	Lappi	osallistuu kanssamme Koko Perheen Metsäpäiville

Lay matkailututkija	Ira Määränen	Lappi	Pyytänyt meiltä säännöllisesti tietoa hankkeen etenemisestä
Levin Safarit	Heidi Kanerva	Lappi	tavattu
Lomakeskus Livohka	Kai Alaste	Lappi	kiinnostunut luonnontuotteista
Luontaishoidon palveluita Lapista ammattitaitoisesti ja turvallisesti 2009 – 2011 – projekti, LAO	Aini Ojala	Lappi	tavattu Lapin yrittiretkellä
Metla	Seija Tuulentie	Lappi	oli Luonnosta Idea –kilpailun tuomaristossa
Metsähallitus	Pia Jaakola	Lappi	tavattu Hyvinvointia yrteistä seminaarissa.
MTT Lappi	Rainer Peltola	Lappi	järjesti Levin seminaarin ja kutsui puhujaksi, yhteistyötä mahd jatkossakin
Outokaira tuottamhan ry	Anne Anttila	Lappi	osallistui ideakilp. järj.
Outoa Taikaa	Anneli ja Kalevi Leppänen	Lappi	hankerahoittaja
Polar Lights Tours	Päivi Hiukka	Lappi	sähköpostitse
Poronmaitohoitola	Marjo Ahlvik	Lappi	Olisi ollut kiinnostunut osallistumaan yhteisosastoon erämessuilla
Posion Matkailuyhdistys	Ari Saukko, Jukka Punamäki	Lappi	tavattu Matkamessuilla, Elma messuilla
Pyhä-Luosto	Anu Summanen	Lappi	Kiinnostunut yhteistyöstä
RAMK	Seija Niemi	Lappi	Luonnontuotealan koulutus kiinnostaa
Ranua Revontuli Oy	Terttu Nurmela	Lappi	Tavattu yritysvierailulla
Rovaniemen ammattikorkeakoulu	Anna Saarinen, Elina Sämskilähti Marja Tolonen-Martikainen	Lappi	Tekivät opinnäytetyön, oppilaitoksen ohjaaja

Rovaniemen amk, Lappilainen Green Care - hanke	Sanna Vinblad, Projektipäällikkö	Lappi	Kirjoitti artikkelin hankkeestaan nettilehteen 2011
Rovaniemen AMK, Luonnonvara-ala	Hilkka Jankkila	Lappi	Luonnosta Idea –kilpailussa mukana
Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy		Lappi	Tavattu ELMA-messuilla
Ruralpolis-hanke, Tunturi- Lapin Kehitys ry	Petri Muje	Lappi	Kiinnostunut yhteistyöstä
Saamelaisalueen koulutuskeskus	Ritva Jomppanen	Lappi	Luonnosta Idea –kilpailussa mukana
Saariselkä	Maaret Mattus	Lappi	Kiinnostunut yhteistyöstä
Saija Oy	Lea Mikkonen	Lappi	tavattu ELMA-messuilla
Salla	Paula Aspholm	Lappi	Kiinnostunut yhteistyöstä
Samperin Savotta	Mikko Kilpimaa	Lappi	sähköpostitse
Savukosken kunta	Outi Kantia	Lappi	Luonnosta Idea –kilpailussa mukana
Taxari Travel Agency, Ravintola Wanha Pappila	Ari Hiltula	Lappi	vierailtu Lapin yrttiretken aikana
Tervolan Kunta	Anna-Kaisa Teurajärvi	Lappi	tavattu tied. til.
T-Kivirikko	Kalevi Turpeenniemi	Lappi	tavattu ELMAssa
Tuomisen Yrttitarha	Marja ja Lasse Tuominen	Lappi	Rahoittaja, Japanin opintoretellä mukana
Villi Pohjola - WILD NORTH	Matti Keränen	Lappi	Keskusteltu nettisivujen ristiin linkittämisestä sekä Villi Pohjolan tulevista projekteista
Ylläs Avain Oy		Lappi	osallistui ideakilp. järj.
Ylläs Feeniks Oy	Sirpa Koskeniemi	Lappi	Rohdoskasvit-kurssilainen, rahoittajamme
	Maire Puikko, keruutuotetarkastaja	Lappi	Mukana Italian opintoretellä

	Katariina Lauri-Spets	Lappi	Osallistui yrittikurssille 28.6
	Eeva-Kaisa Pantsar	Lappi	Osallistui yrittikurssille 28.6
	Hanna Pantsar	Lappi	Osallistui yrittikurssille 28.6
	Heli Järvenpää	Lappi	Osallistui yrittikurssille 28.6
	Hannele Niemi	Lappi	Osallistui yrittikurssille 28.6
	Eila Sandgren	Lappi	Osallistui yrittikurssille 28.6
	Mirja Lindroth	Lappi	Osallistui yrittikurssille 28.6
	Aira Seikkula	Lappi	Osallistui yrittikurssille 28.6
	Tarja Taavo	Lappi	Osallistui yrittikurssille 28.6
Eilan yrittitarha	Eila Lappalainen	Pohjois-Karjala	Soitettu ja keskusteltu puhelimesta hankkeesta.
Emman tupa	Marjo Sormunen	Pohjois-Karjala	Soitettu ja keskusteltu puhelimesta hankkeesta.
Elotori	Virpi Kesti	Pohjois-Karjala	Yritysvierailu tehty, keskusteltu hankkeesta.
Hermannin Viinitila	Jaana Waltzer, Harri Turunen	Pohjois-Karjala	Japanin matkalla
Hunajavakka	Markku ja Maire Timonen	Pohjois-Karjala	Rahoittaja, osallistuivat yrittikurssille
Hyvärilän Matkailu- ja nuorisokeskus	Tuija Hurri	Pohjois-Karjala	Rohdoskasvit-kurssilainen, tilannut materiaaliamme
Itä-Suomen yliopisto	Katja Pasanen, projektipäällikkö	Pohjois-Karjala	Kirjoitti artikkelin nettilehteen 2011
Joensuun Tuote ja Vihannes	Marja Päivänurmi	Pohjois-Karjala	yritysvierailu
Joensuun Yliopisto	Marjut Turtiainen, Olli Saastamoinen, Tiina Heinonen, Saija Miina	Pohjois-Karjala	tavattu, saimme tilat tiedotustilaisuuteen käyttöön
Joensuun Yliopisto	Noora Vikman	Pohjois-Karjala	tavattu hankkeen tied.til, innostunut hiljaisuuden kaupallistamisesta ja

			opintoretkestämme
Josek Oy	Pertti Jaakonaho	Pohjois-Karjala	Mukana Italian opintoretkellä
Kahvila-ravintola Kotipirtti	Rauni Eronen	Pohjois-Karjala	sähköpostitse
KaisaGuide	Kaisa Mantsinen	Pohjois-Karjala	Mukana Italian opintoretkellä
Karjalan Helmi	Anneli Immonen	Pohjois-Karjala	Mukana Italian opintoretkellä
Kehotaito	Satu Niskanen	Pohjois-Karjala	Osallistui yrittivoidekurssille
Kestikievari Herranniemi	Tapio Nevalainen	Pohjois-Karjala	Japanin matkalla
Kontiomehu	Pasi Kiiskinen	Pohjois-Karjala	hankerahoittaja, tavattu ELMA-messuilla
Kotileipomo Anna-Liisa Sorsa		Pohjois-Karjala	tavattu ELMA-messuilla
Maaseudun Sivistysliitto	Reeta Rönkkö	Pohjois-Karjala	kartoitettu hänelle Pohjois-Karjalan sieni/yrttikouluttajia ja keskusteltu kursseista
Majatalo Puukarin Pysäkki	Anni Korhonen	Pohjois-Karjala	Rohdoskasvit-kurssilainen
Osuuskunta Vuonis	Reino Kuivalainen	Pohjois-Karjala	Kylämatkailun seminaari
Paavolan loma-asunnot	Sanna Mustonen	Pohjois-Karjala	Osallistui yrittivoidekurssille
Pikolé	Pirjo Korhonen	Pohjois-Karjala	Osallistui yrittivoidekurssille
Pohjois-Karjalan ammattiopisto,	Tiina Pekkinen	Pohjois-Karjala	Luonnosta Idea –kilpailussa mukana
Pohjois-Karjalan AMK,	Tarja Kupiainen	Pohjois-Karjala	Luonnosta Idea –kilpailussa mukana
Pohjois-Karjalan Koulutuskuntayhtymä	Hanne Leppänen	Pohjois-Karjala	tavattu, mahd yhteistyötä
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto	Rauno Jussila	Pohjois-Karjala	sähköpostitse, välittää tietoa
Polar Shiitake	Markku Leppänen	Pohjois-Karjala	tavattu Matkamessuilla, lisäksi vaihdettu emailina markkinatietoa
ProAgria Pohjois-Karjala	Raija Vanne, Pirjo Korjonen, Johanna Rinnekari	Pohjois-Karjala	tavattu, tiedotusyhteistyö

Puukarin Pysäkki	Anita Ovaskainen	Pohjois-Karjala	vieraili toimistollamme Savon osaajien mukana, kerrottu hankkeesta
Salokylän kyläyh.	Reetta Koikkalainen	Pohjois-Karjala	Luonnosta Idea –kilpailussa mukana
Saga Spirit Oy, Karelia Shop	Minna Saarelainen	Pohjois-Karjala	markkinatietoa haluaa
Silentia	Jouko Martiskainen	Pohjois-Karjala	Keskusteltu hankkeesta, kiinn. yrttiipuolesta. Suunnitteilla alueellinen yrttiyritytyteen kannustava hanke.
Suhmuran Kievari	Liisa Toivanen	Pohjois-Karjala	Yritysvierailu tehty, keskusteltu hankkeesta.
Suur-Onkamon Loma Ky / Suur-Onkamon Lomamökit	Leevi Karvinen	Pohjois-Karjala	osallistui ideakilp. järj.
Tmi Harri Jolkkonen	Harri Jolkkonen	Pohjois-Karjala	Osallistui yrttivoidekursseille
Yhteys Luontoon/Pro Agria Pohjois-Karjala – Lieksan Matkakaverit	Rauni Hietanen	Pohjois-Karjala	tavattu Matkamessuilla, innostui hankkeestamme kerralla ja ollut yhteydessä meihin säännöllisesti. Osallistui meidän ideakilp. järj.
4H	Maria Isolahti, Niina Jortikka	Pohjois-Pohjanmaa	yhteistyötä
Airport Hotel Oulu		Pohjois-Pohjanmaa	osallistui ideakilp. järj., viety juliste
Aloitteleva luontoyrittäjä	Leena Katajakivi	Pohjois-Pohjanmaa	tavattu
FM biologi, Luonto- ja liikuntakouluttaja	Anna Miettinen	Pohjois-Pohjanmaa	Pyytänyt meiltä säännöllisesti tietoa hankkeen etenemisestä
Hoitola Novisan	Sanna Juga	Pohjois-Pohjanmaa	Osallistui yrttikursseille
Innometsä-hanke	Rita Holopainen (myöh Rita Porkka)	Pohjois-Pohjanmaa	mahd. yhteistyötä
Isokenkäisten Klubi	Sirpa Kämäräinen	Pohjois-Pohjanmaa	rahoittajamme
Iso-Syötteen Matkailu	Teija Sarajärvi	Pohjois-Pohjanmaa	hankerahoittaja, osallistui yrttiretkelle

Kao, Kuusamo	Markku Ojala	Pohjois-Pohjanmaa	opettaa matkailua, toivoo yhteistyötä
Kirppis Haapavesi		Pohjois-Pohjanmaa	osallistui ideakilp. järj., viety juliste
Korkatin Kartano	Maria, talon emäntä	Pohjois-Pohjanmaa	tavattu Haapavedellä seminaarissa, osallistui ideakilp. järj.
Kuusamon maaseutusihiteeri	Jouni Määttä	Pohjois-Pohjanmaa	tavattu tied. til.
Kärsäkäs herkkuputiikki		Pohjois-Pohjanmaa	Tavattu ELMA-messuilla, ottavat pientuottajien tuotteita myyntiin
Liminganlahden luontokeskus	Jari Hannus	Pohjois-Pohjanmaa	Soitettu ja keskusteltu hankkeesta.
Luonto-Osuuskunta Aapa	Antje Neumann	Pohjois-Pohjanmaa	sähköpostitse, ollut kiinnostunut hankkeestamme
Maaseudun Sivistysliitto, Pohjois-Pohjanmaa	Elina Vehkala	Pohjois-Pohjanmaa	tavattu Haapavedellä seminaarissa, osallistui ideakilp. järj.
Naturpolis Oy	Martti Määttä, Sari Ervasti	Pohjois-Pohjanmaa	Kirjoitti artikkelin nettilehteen, ovat olleet kiinnostuneita hankkeen etenemisestä ja toiminnoista hankeajan
Oulun seudun AMK	Anu Hilli	Pohjois-Pohjanmaa	opinnäytetyöntekijöitä voisi olla heillä
Oulun Sieniseura	Arttu Rauhala Arja Berkovits	Pohjois-Pohjanmaa	Yhteistyötä Luontopolku-päivän tiimoilta
OAMK/Luonnonvara-alan yksikkö	Kaisu Sipola	Pohjois-Pohjanmaa	Luonnosta Idea –kilpailussa mukana
Pohjois-Pohjanmaan liitto	Elli Ryönankoski	Pohjois-Pohjanmaa	pyydetty vinkkejä tiedotukseen Pohjois-Pohjanmaan alueella
Pohjois-Pohjanmaan Metsäkeskus	Pirjo Tapanila	Pohjois-Pohjanmaa	oltu yhteydessä Koko perheen Metsäpäivien tiimoilta

Poikolan Kartano	Satu Mustanoja	Pohjois-Pohjanmaa	Osallistui yrittikursseille
PSK Aikuisopisto	Pirkko-Liina-Elomaa, Tiina Rahko, Niina Helistö	Pohjois-Pohjanmaa	innostunut yhteistyökumppani, mukana opintoretellä
PSK:n opiskelija	Raija Kärenlampi, Markku Pelkonen, Seppo Pelkonen, Saila Iisakka, Annikka Kujala, Maarit Vähäsaari, Anni Puhakka, Sirkku Kianto	Pohjois-Pohjanmaa	Luonnosta luonnosta! – ideointitapaaminen
Ruka-Kuusamo matkailuyhdistys	Tuija Rytönen	Pohjois-Pohjanmaa	sähköpostitse, ei mahdollisuutta osallistua
Ruokapohjola Oy		Pohjois-Pohjanmaa	Tavattu ELMA-messuilla
Sokos Hotel Kuusamo	Matti Hurttia	Pohjois-Pohjanmaa	Matkamessuilla tavattiin
Studio-ravintola Tundra	Jarmo Pitkänen	Pohjois-Pohjanmaa	tavattu, puhujana P- Pohjanmaan tiedotustilaisuudessa
Takaisin Luontoon ry	Kari Seppänen Erkki Kuoksa	Pohjois-Pohjanmaa, Kainuu	Kirjoitti artikkelin nettilehteen
Takkulan maatilalomat	Raija Takkula	Pohjois-Pohjanmaa	Yritysvierailu tehty, keskusteltu hankkeesta.
Villipeura, Hannunkiven Lomakylä edustaja Pohjois- Pohjanmaan Matkailu ry:n osastolla	Anne Hakkarainen	Pohjois-Pohjanmaa	Tavattu matkamessuilla, todella innostunut Italian tattibisneksen mahdollisuuksista
Vuoton Joutsen	Anja Henttunen	Pohjois-Pohjanmaa	Rahoittaja, mukana Italian opintoretellä
	Eija Nygård	Pohjois-Pohjanmaa	Osallistui yrittikurssille 21-22.6
Commagroup	Mika Eliasson	Valtakunnallinen	Keskusteltu esitepalvelun hyödyntämisestä
Eräsetti / Villipohjola	Ritva Vaarala	Valtakunnallinen	tavattu Matkamessuilla.

Hanketoimija Savossa	Toini Kumpulainen	Valtakunnallinen	vieraili ryhmänsä kanssa Arktiset Aromit ry:n toimistolla, kerrottu hankkeesta
Elintarvikeliiketoiminnan päällikkö	Leena Morander	Valtakunn.	oltu yhteydessä ”Sienipaimintaa elämymatkailuna” -teeman takia. Tarjottu yrityksille hänen yht. tietoja.
Kodin Kuvalehti	Tiina Tötterman	Valtakunn.	julkaissut jutun vinkistämme Kuhmolaisesta yrityksestä
Kylämatkailun koordinaatiohanke	Susanna Kulmala	Valtakunnallinen	sähköpostitse, on välittänyt hanketietoamme
Luomumatkailuliitto, ECEAT Suomi ry	Terhi Arell	Valtakunnallinen	sähköpostitse, liitolla myös kainuulaisia jäseniä. ollut kiinnostunut myös retkistämme.
Luontoyrittäjyysverkoston vetäjä ja luonnontuotealan teemaryhmän sihteeri	Juha Rutanen	Valtakunnallinen	välittää tietoa luontotiedotteen ja luontoyrittäjyysverkoston sivuilla
Maa- ja kotitalousnaiset, Koti-lehti	Katja Pethman	Valtakunn.	Julkaisivat reseptikilpailu jutun lehdessä
Maaseudun Tulevaisuus	Emilia Lavonen	Valtakunn.	julkaissut jutun opinnäytetyöstämme
Matkailu Kotimaassa –lehti		Valtakunn.	tavattu Matkamessuilla
MEK, Visit Finland	Tom Ylkänen, Terhi Hook	Valtakunnallinen	saimme tutkimusmateriaalia, välittää materiaalia
MOL	Tapani Jääoja	Valtakunnallinen	Kiinnostunut luonnontuotealan koulutuksen kehittämisestä
Pharmia	Sari Terälä	Valtakunnallinen	tavattu Japanin matkalla
Pirtelöbaari, Halo -blogi	Hannamari Rahkonen	Valtakunnallinen	Kirjoitti artikkelin nettilehteen
Retki-lehti		Valtakunn.	julkaissut jutun ideakilpailustamme

Ruoka-Suomi -lehti	Heidi Valtari, tiedottaja	Valtakunnallinen	Julkaisivat reseptikilpailu jutun lehdessä
Suomen Maaseutumatkailuyrittäjät r.y.,	Kimmo Aalto (MTK) ja Mikko Lindell (yrittäjä)	Valtakunnallinen	tavattu Matkamessuilla.
Suomen Sieniseura	Jorma Palmen	Valtakunn.	suunniteltu yhdessä sieniaiheisten tapahtumien tms. tiedotusta keskitysti alueellisille sieniseuroille heidän kautta.
Tarinakone	Anne Kalliomäki	Valtakunnallinen	Kirjoitti artikkelin nettilehteen
Tradetours	Joanna Dietinger	Valtakunnallinen	Japanin matkan järjestelyt
Translatinki	Sari Eskola, Päivi Perola	Valtakunnallinen	käännöstoimisto joka käänsi mökkikansion
Viexpo	Hillevi Ylitorvi	Valtakunnallinen	Japanin opintomatkan järjestelyt
WinNova (Länsirannikon koulutus)	Maarit Järvinen Pirjo Penkkimäki	Valtakunnallinen	Luonnontuotelan koulutus kiinnostaa
Visit Finland	Helena Niskanen	Valtakunnallinen, Kansainvälinen	Välittää julkaisuja
Eat & Joy Maatilatori	Aki Arjola Markus Maulavirta Eeropekka Rislakki	hanke alueen ulkopuolinen	Tavattu Maatilatorilla ja Kekri-seminaarissa. Etsii koko ajan uusia tuotteita Helsingin ja Rovaniemen myyntipisteisiin. Eeropekan kanssa suunniteltu tutustumis- ja tuote-esittelykäyntiä yhdessä hankeyritysten kanssa.
Ekocentria	Anu Arolaakso	Hankealueen ulkop.	lähiruokaviesti
ESEDU	Kirsi Malmstedt	Hankealueen ulkop.	Kiinnostunut luonnontuotealan koulutuksen kehittämisestä
Helsingin Yliopisto, Ruralia Instituutti	Birgitta Partanen	Hankealueen ulkop., Mikkeli	Kiinnostui hankkeestamme ja yrittirekolestämme, mutta ei päässyt mukaan

Herbacentria-hanke	Toini Kumpulainen	Hankealueen ulkop., Kiuruvesi	Tavattu Suonenjoella Kekri-seminaarissa.
Himoslomat Oy	Katja Minkkinen	Hankealueen ulkop.	Matkamessuilla tavattiin
Hyvänolon hoitola BES	Sari Petäjäjoki, Mirkka Karikoski	Hankealueen ulkop., Salo	Osallistuivat yrittivoidekurssille
Jyväskylän aikuisopisto, Kuva-artsaani opiskelija	Miia Pakkanen	Hankealueen ulkop.	Toteutti opinnäytetyönä hankkeelle kuvapankin
Kiurun Kellari, yrittäjä	Soile Valta	Hankealueen ulkop., Kiuruvesi	Kiinnostui hankkeestamme ja yrttirekkestämme,
Keuda Järvenpää,	Teija Lähdeviiki	Hankealueen ulkop.	Luonnosta Idea –kilpailussa mukana
Keruutuotetarkastaja Etelä-Suomesta	Irmeli Karjalainen	Hankealueen ulkop.	os. Lapin yrttirekkellemme
Kouluttaja	Anita Louniala	Hankealueen ulkop. Jyväskylä	Kouluttajana yrittivoidekurssilla
Kämp Signé	Sami Tallberg	Helsinki	Tavattu Rovaniemellä seminaarissa ja keskusteltu villiyrttibuumista. Lähetetty myös myöh esitteitä hänelle.
LakeLand GTE - Guide Tours Events		Hankealueen ulkop.	osallistui ideakilp. järj.
Maken mehiläistila	Minna Makkonen	Hankealueen ulkop.	Osallistui yrttirekkeemme
Metsämatkat Oy	Mirja Nylander	Hankealueen ulkop.	Kirjoitti artikkelin nettilehteen
Metsäpeuranmaa -yhdistys		Hankealueen ulkop.	tavattu Matkamessuilla
Metsätiainen	Arto Tiainen	Hankealueen ulkop.	Matkamessuilla tavattu, innostunut esim. tattiturismista
MMM, Snellmann-korkeakoulu	Maria Sannamo	Hankealueen ulkop.	tavattu Hyvinvointia yrteistä –seminaarissa. Oli luennoimassa siellä. Innostui AAn esitteistä. Annettu mukaan hanketietoutta luettavaksi.
Naaranlahden matkailutila - Holiday resort Naaranlahti	Perheen tytär	Hankealueen ulkop.	tavattu Matkamessuilla, osallistui ideakilpailun

			järjestämiseen
Pesca Mare	Carina Rönn	Hankealueen ulkop.	Osallistui yrttikurssille
Sunniemen Pajutila	Seija Viitanen	Hankealueen ulkop., Satakunta	Kirjoitti artikkelin nettilehteen
Tmi Minna Tamminen	Minna Tamminen	Hankealueen ulkop.	Osallistui yrttivoidekurssille
Vehun vanha kansakoulu oy		Hankealueen ulkop.	osallistui ideakilp. järj.
Yrttoreapeutti	Henriette Kress	Hankealueen ulkop., Helsinki	Rohdoskasvit yrttikurssin kouluttaja
YT NORDIC OY	Anton Leino	Hankealueen ulkop.	Tavattu Matkamessuilla, aikoo tuoda italialaisia Suomeen. Oli hankkeesta kiinnostunut.
Moomin Bakery & Café	Mickey Kera	Japani	tavattu Japanissa, kiinnostunut Suomesta
Suomen Japanin Instituutti	Heikki Mäkipää	Japani	vierailtu Japanin matkalla
Suomen Japanin kauppakamari	Clas Bystedt	Japani	osallistuminen kauppakamarin tapaamiseen Japanissa
Suomen Japanin suurlähetystö	Jukka Pajarinen	Japani	Japanin matkalla vierailtu
Viexpo	Marko Mikkola	Japani	Japanissa opasti meitä
	Fumio Hirano	Japani	keskusteltu hankkeesta. Jakaa esitteitämme Japanissa.
Consortio funghi di Borgotaro		Italia	Tavattu Italian opintoretellä, järjesti sieniretken
Funghi & Funghi	Mirco Carretta	Italia	Tavattu Italian opintoretellä. Kiinnostunut yhteistyöstä suomalaisten sieniyriyten kanssa
Fungorobiga	Ubaldo Colombo, Emanuele Barboni	Italia	Tavattu Italian opintoretellä.
Inaudi	Emiliano Inaudi	Italia	Tavattu Italian opintoretellä
Mappa Stellare	Liisa Väisänen,	Italia	Tavattu Italian opintoretellä. Järjestää matkoja Suomeen, kiinnostunut kehittämään

	Marco Peretto, Valentina Panzalis, Lotta Helén		toimintaa.
Norama Tour Operator	Judith Berkes, Marissa Impellizzeri	Italia	Tavattu Italian opintoretellä. Järjestää erilaisia matkoja Suomeen, kiinnostunut kehittämään tarjontaa ja tapaamaan suomalaisyrityksiä
Jiangxi University, Kiina Dean of School	Hu Yu Chen	Kiina	tavattiin opinnäytetyön esitystilaisuudessa
Jiangxi University, Kiina President Professor	Wang Qiao	Kiina	tavattiin opinnäytetyön esitystilaisuudessa
Jiangxi University, Kiina Director, Office of international cooperation and exchange	Cai Shenggui	Kiina	tavattiin opinnäytetyön esitystilaisuudessa, olivat arvostelemassa työtä yleisössä. Ehdottivat vierailua Kiinaan.
	Hanae Mikkola	Kansainvälinen	teki japaninkielisen esitteen käännöksen
Amerikkalainen sienitutkija	Anna Tsing	Kansainvälinen	keskusteltu hankkeesta ja näytetty Kainuun mahdollisuuksia
Brandenburger hof Berlin	Küchenchef / Head Chef Sauli Kemppainen	Kansainväl., hankealueen ulkop.	markkinatietoa välitetty
Foodwest	Jouko Kirjavainen	Valtakunnallinen	Oltiin yhteydessä nettilehden tiimoilta
Herkkusuun Lautasella - ruokablogi		Valtakunnallinen	markkinatietoa välitetty
Kalatalouden Keskusliitto	Tapio Gustafsson	Valtakunn.	Tiedottanut eteenpäin reseptikilpailustamme
Kemikaalicoctail, Uusi	Noora Schingler	Valtakunnallinen	Oltiin yhteydessä nettilehden

Musta			tiimoilta
Luontoon.fi –palvelu	Anneli Leivo	Valtakunnallinen	Keskusteltu luontoon.fi – palvelun tuomista eduista yrittäjille sekä nettilehdestä
MEK	Terhi Hook	Valtakunnallinen	Tilasi MEKille julkaisujamme, oltiin yhteydessä myös nettilehden tiimoilta
Metsähallitus, Luontopalvelut	Anneli Leivo	Valtakunn.	keskusteltu Luontoon.fi – palvelun mahdollisuuksista meidän yrittäjille
Toimittaja	Sanna Hongisto	valtakunnallinen	Avustettiin kauneutta luonnosta -artikkelissa
Tositaru Oy, toimittaja	Taru Jussila	Valtakunn.	Nettilehden suhteen yhteistyötä
Ely-Keskukset	Terho Sirviö, Kukka Kukkonen, Anne Ristioja ja Juha Määttä	Hankealue	kyselty neuvoja hankkeen toimenpiteiden toteuttamiseen sekä vastaavien hankkeiden sisällöistä
	Virpi Laurikainen		Rohdoskasvit-kurssilainen
	Päivi Kuutti		Rohdoskasvit-kurssilainen
	Eila Heikkinen		Rohdoskasvit-kurssilainen
	Arja Kemppainen		Rohdoskasvit-kurssilainen
	Soili Piskonen-Kortelainen		Rohdoskasvit-kurssilainen
	Mira Jaakkola		Rohdoskasvit-kurssilainen
	Minna Kokkonen		Rohdoskasvit-kurssilainen
Eija Alasaarela Tmi	Eija Luttu		Rohdoskasvit-kurssilainen

Liite 3 Tapahtumien ohjelmat

Liite 4 Tapahtumien osallistujalistat

Liite 5 Matkaraportit

Japani

Italia

Liite 6 Tuotetut julkaisut

Japaninkielinen esite

Luonnosta idea -kilpailun juliste

Marjojen ja sienten poimintakilpailu 2010

Italiankielinen esite

Mökkikansiot

Nettilehti 2011

Marjojen ja sienten poimintakilpailu 2011

Haasta itsesi Suomen luonnossa

Myyttiset luontotarinat

Kalasta, sienestä, marjasta!

Nettilehti 2012

Liite 7 Esitteiden jakelu

Japaninkielinen esite

JAETTU HANKEAIKANA

431

LISÄKSI SÄHKÖINEN PDF-ESITE WEBSIVUILLA

PAINOSMÄÄRÄ 3000 kpl

Ideakilpailun toteutuksessa mukana olleet yritykset:

- Airport Hotel Oulu, www.hotellivihiluoto.fi
- Askan Matkailupalvelut Oy, www.aska.fi
- Beanaruoktu, www.beana.fi
- Home in Lapland, www.homeinlapland.fi
- Iso-Syötteen Matkailu Oy, www.isosyotteenmatkailu.fi
- Kainuun Kuutamokeikat, www.kuutamokeikat.fi
- Kiinteistö Oy Ylläs Feeniks, www.yllasfeeniks.fi
- Kirppis Haapavesi
- Korkatin Kartano, www.korkatinkartano.com
- Kultapallo-lomat Oy, www.kultapallo.com
- LakeLand GTE - Guide Tours Events, www.lakelandgte.fi
- Lentiiran Lomakylä, www.lentiira.com
- Lieksan Matkakaverit, www.lieksanmatkakaverit.fi
- Majatalo Puukarin Pysäkki, www.puukarinpysakki.fi
- Matkailuyhdistys Puolanka - Paljakka ry
- Naaranlahden matkailutila - Holiday resort Naaranlahti, www.naaranlahti.com
- Outokaira tuottamhan ry, www.outokaira.fi
- Polar Lights Tours, www.polarlightstours.fi
- Suomussalmen Matkailutoimisto
- Suur-Onkamon Loma Ky / Suur-Onkamon Lomamökit, www.lomaonkamo.com
- Vehun vanha kansakoulu oy, www.kievarireitti.fi/vehu
- Ylläs Avain Oy

Ideakilpailun toteutuksessa mukana olleet oppilaitokset:

- Rovaniemen AMK, Luonnonvara-ala, Jokiväylä 11 C, 96360 ROVANIEMI
- Kainuun ammattiopisto-liikelaitos, Aikuisopisto, Luonnonvara-ala, Kirkkoahontie, 87910 Linnantaus

- Pohjois-Karjalan ammattiopisto, PKKY, Niskakatu 17/Kalevankatu 28
- Ammattiopisto Lappia, Koulutie 8, 99300 MUONIO
- Lapin ammattiopisto, Levi-Instituutti, Valtatie 82 99100 Kittilä
- PSK- Aikuisopisto, Luontoalan koulutus, Rautionkatu 2C, 90400 Oulu
- Kainuun ammattiopisto / Kuusamo, Apajatie 1, 93600 Kuusamo
- Keuda Järvenpää, palvelualat, Sibeliuksenväylä 55 B, 04400 Järvenpää
- Pohjois-Karjalan AMK, Länsikatu 15, 80110 Joensuu
- Saamelaisalueen koulutuskeskus, Menesjärventie 4, PL 50, 99870 INARI
- Kainuun ammattiopisto, Matkailuala, Kidekuja 2 (Snowpolis), 88610 VUOKATTI
- Lapin yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Yliopistonkatu 8, 96300 ROVANIEMI
- OAMK/Luonnonvara-alan yksikkö, Metsäkouluntie, 90660 OULU

Marjojen ja sienten poimintakilpailu 2010 -esite

JAETTU N. 4970 KPL

PAINOSMÄÄRÄ 5000 kpl

Italiankielinen esite

JAETTU HANKEAIKANA

410

LISÄKSI SÄHKÖINEN PDF-ESITE WEBSIVUILLA

PAINOSMÄÄRÄ 3000 kpl

Nettilehti 2011

Ei painosta, vain sähköinen esillepano ja jako

Mökkikansiot

Ei painoksia, vain sähköinen esillepano ja jako

Marjojen ja sienten poimintakilpailu 2011

ESITTEESTÄ JAETTU KAIKKI, LISÄKSI JAETTU ITSEPAINETTUA JULISTETTA JA ILMOITTAUTUMISLOMAKETTA

PAINOSMÄÄRÄ 3000 kpl

Haasta itsesi Suomen luonnossa

JAETTU HANKEAIKANA

4668

LISÄKSI SÄHKÖINEN PDF-ESITE WEBSIVUILLA
PAINOSMÄÄRÄ 3000 + 3000 kpl + 8000 kpl

Myyttiset luontotarinat

JAETTU HANKEAIKANA

368

LISÄKSI SÄHKÖINEN PDF-ESITE WEBSIVUILLA

PAINOSMÄÄRÄ 500 kpl + 8000 kpl

Kalasta, sienestä, marjasta!

JAETTU HANKEAIKANA

4356

LISÄKSI SÄHKÖINEN PDF-ESITE WEBSIVUILLA

PAINOSMÄÄRÄ 5000 kpl + 8000

Nettilehti 2012

Ei painosta, vain sähköinen esillepano ja jako

Liite 8 1.8.2009–31.10.2012 lähetetyt lehdistötiedotteet

Liite 9 1.8.2009–31.10.2012 ilmestyneet lehtijutut ja muiden sivuilla internetissä julkaistut tiedotteet
hankkeesta

Liite 10 1.8.2009-31.10.2012 julkaistut lehti-ilmoitukset

Liite 11 Tulosteet hankkeen internetsivuilta, sosiaalisesta mediasta sekä kuvia hankkeen tapahtumista

Liite 12 Hankkeen avoimien työpaikkojen ilmoitukset